БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№166 (10227) | 1963 оной июлиин 16, вторник | Сэн 2 мүнгэн

...ПСС ЛЕНИНИЗМЫН АГУУЕХЭ ТУГЫЕ ДЭЭРЭ ҮРГЭЖЭ ЯБАНА

...й байгуулһан Советскэ ...дарта Коммунис парти ре...удай гал дүлэндэ, социа... коммунизм байгуулхын тү...лдэ хатуужанхай марк...низмын агууехэ сурталые бэелүүлхын тулада бүхы ...далаа зорюулжа ябана. ...ветскэ правительство, бү... арад социализмын оро... бүхы дэлхэйн коммунис ...эришэнэй партинуудтай тогтооходоо пролетарска ...онализмын гурим ёһонуу...мталдаг гээшэ.

...э Союзай бүхы партийна ...инуудта, бүхы коммунист...идаһан КПСС-эй Централь...едэй нээмэл бэшэг үсэгэл...авдада» толилогдоо. 1963 ...иин 14-дэ Хитадай ком... ЦК-гай гаргаһан бэшэгтэй ...уулан, Центральна Коми...эшэг соогоо уласхоорондын хүдэлөөнэй шухала шуха...лнуудаар манай партиин ...гам тайлбарилба.

...й хүтэлбэрилэгшэдэй хар...ай үйлэ хэрэг гаргажа, ...дын коммунис хүдэлөөн...нгөө эхилһэн арсалдаае ...адхаха хүсэлтэй, манай ...араа шугамые зорюута бу...аруулха һэдэлгэтэй, КПК-...й июниин 14-нэй бэшэгые ... зуура толилонгүй байһан ...уудые буруугаар тайлба...нь дашарамдуулан, КПСС-...мэл бэшэг толилоо юм.

...тэсэбэритэй байһые хүсэ... тооложо, арсалдаа хур... гэһэн манай хүсэл бодо... коммунистнуудһаа, бүхы ...дһаа Хитадай хүтэлбэри... хараа бодолые нюуха гэ...тайгээр хитад нүхэд хэлэ...эн байгаа. Июлиин 13-да ...нь жибао» газетэтэдэ толи... түрүү бэшэг соогоошье энэ худалаар тайлбарилагдана, ...ртида дахин дахин доботол...э.

...нүхэдэй һүйдхэлтэ үйлэ ...үүлшынь бэшэгэй шэнжэ ... дүү партинуудай хоорон...исаануудай гурим ёһоһоо ...этэрүү үсэдөөр тэрэнээ ...дэраһаань, энэ документдэ ...гэлтэ үгэхэ баатай болог...С-эй ЦК-гай нээмэл бэшэг... КПК-гай ЦК-гай июниин ...бшэг «Правдада» толилог...

...й Центральна Комитедэй ...шэг хадаа айхабтар ехэ ...артай документ мүн боло...сизм-ленинизмдэ үнэн сэ...р, коммунизм байгуулжа ...ет арадай аша туһын түлөө, социалис оронуудай нэгэдэ...скоорондын коммунис ба хү...энэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые ...хэ, национально-сүлөөрэл...лые хүгжөөхэ, эб найрам...уулан бэхижүүлхэ гэһэн ...олоор энэ бэшэг эхиһээ ...этэрөө нэбтэрэнхэй юм.

...элэй турша соо Советскэ Коммунис парти Хитадай ... парти хоёрой хоорондо...аан һайн байһан юм. Ма...и, бүхы совет хүнүүд шэ... байгуулха хэрэгтээ агуу... арадай амжалтаар баяр...рэагээрнь омогорходог бай-

... хамта һүүлэй үедэ нэгэ ...ПК, нүгөө талаһаа КПСС ... дүүгэй бусад партинуу...ондо ехэ арсалдаан гаража байна. Москвадахи зүблөө-...екларации болон Мэдүүлгые тайлбарилха» гэһэн хэбэр... хитад нүхэд эдэ түүхэтэ до...үдэй шухала шухала асуу... буруутуулдаг, мүнөө үе ...л үндэһэн асуудалнуудаар хараа шугамуудые гаргаад, ...үмөөрдэг байна.

... арсалдаануудые зайсуул...ида КПСС бүхы юумэ хэдэг марксистско-ленинскэ сур...идаһан дээрэ хараа шуга...эгэ болгохын тулада олон ...үдые абаһан байха. Мүн ...гэй бусадшье партинуудай ...имэ оролдолго гаргагдаһан ...этэр КПК-гай хүтэлбэрилэг...тын оролдолго тоодоггүй, ... буруу хараа шугам бэе... байдаг, марксистско-ленин...инуудтай гараһан алгасаа...лам һужэрөөдэг байна.

...талаһаа КПК-гай, нүгөө та...ПСС болон уласхоорондын ... хүдэлөөнэй хоорондо га...до ондоо хараа шугамай ... юуб? **Бүхы арадуудай ...укала асуудалнууд энэ ар...й гол болоно. Дайн бай...амгалан тайбан байдалай, социалис системын үүргэ ...алтэ, нэгэ хүндэ шүтэн һү...үзэл бодолдо эсэргүү тэмсэ...удалнууд, дэлхэйн хүдэлмэ... хүдэлөөнэй ба националь...элгын тэмсэлэй хүгжэлтын ...ууд мүн болоно.**

...орондын коммунис хүдэ... асуудалнуудта тодо һонор ...гэһэн байна. Коммунис пар... бүгэдэнэй һанамжын ...ээндэ КПСС-эй XX съезд ... ехэ үүргэ дүүргээ. Энэ ...даа бүхы коммунис хүдэ...үгжэлтэдэ шэнэ шата нээ...на. Хитадай хүтэлбэрилэг...раа табиһан 1957 оной ...ида, 1960 оной Мэдүүлгэ... сэгнэлтэ үгтэһэн байгаа.

...байлдааһн, амгалан тайбан ...ухай асуудал хадаа мүнөө ... гол үндэһэн асуудал мүн ...үнөө энэ асуудал хэзээ хэ...һээ хурсаар табигданхай, ... сэгнэхэ хэрэгтэ хууша... хэмжүүрээр хандажа боло... Мүнөө сагта хүн түрэлтэнэй ...хоёрой нэгэн болоод байна: ...ээ һаа эб найрамдал, амга...рор зэргэ оршохо, үгы һаа, ...тэ дайн. Эиээндэ ойлгожо ...умэн байхагүй—хэрбээ һү-жэрөөгөө гээшэ һаа, шэнэ дайн гээшэмнай термоядерна дайн болохо болоно, энэ хадаа хэдэн зуу миллион хүнүүдые хюдаха болоно.

Бодото байдалые хараадаа абажа, КПСС болон марксистско-ленинскэ бусад партинууд дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулха гээшэ бэелүүлжэ боломоор зорилго мүн гэжэ тооложо. Термоядерна дайе зайсуулхын түлөө олониитэ арад зоной тэмсэл эмхидхэхэ, ударидаха гээшэ коммунистнуудай түүхэтэ үүргэ мүн болоно.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа шугам ямар бэ? Империализмын байгаа сагта дайн байлдаае үгы хэжэ болохогүй, эбэй ёһоор зэргэ оршохо гээшэ гоёоһон ябадал, тиимэһээ тэрэ социалис оронуудай гадаадын хараа шугамай гол гурим ёһо боложо шадахагүй, эб найрамдалай түлөө тэмсэл революционно тэмсэлдэ һаалта хэнэ гэһэншүүгээр хитад нүхэд өөһэдынгөө хараа шугам тайлбарилан идхадаг байна. Үнгэрхэдөө хэдэн зуу миллион хүнүүдые дайнда алдаха арга боломжын бии байһан тухай хитад нүхэд мэдүүлнэ, «хосорһон империализмын үнэһэн тобориг дээрэ», ондоогоор хэлэхэдэ, термоядерна дай хэһэнэй ашаар «гэгээн гэрэлтэ ерээдүйе байгуулха» гэжэ баталдаг байна.

«Олон ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбэй ёһоор зэргэ оршохо ленинскэ хараа шугам бэелүүлээбди, бэелүүлнэбди, саашадаашье бэелүүлхэбди гэжэ КПСС-эй ЦК мэдүүлнэ,— гээд нээмэл бэшэг соо хэлэгдэнэ. **Совет арадайшье үмэнэ, бусад бүхы оронуудай арадуудайшье үмэнэ иимэ уялгатай байһанаа манай парти ойлгожо байна. Эб найрамдал аршалан хамгаалха гээшэ социалис системэ бэхижүүлхэ хэрэгтэ бодотоор туһалха, тиимэ хадаа сүлөөрэлгын тэмсэлдэ, дэлхэйн революционно тэмсэлдэ энзэнэй хүсэ нүлөө улам шангадхаха болоно».**

Сталинда һүгэдэн шүтэлгын хойшолонгуудтай тэмсэхэ асуудалаар КПК КПСС болон марксистско-ленинскэ бусад партинууд хоёрой хоорондо ондо ондоо хараа бодолнууд гарана. Марксизм-ленинизмдэ харша удхатай нэгэ хүндэ һүгэдэлгэ, тэрэнэй хорото хойшолонгуудта эсэргүү тэмсэлые бүхы коммунис хүдэлөөн зүбөөр ойлгоод дэмжэһэн байна. Нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгын хойшолонгуудта эсэргүү тэмсэл хэхэ талаар манай партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй зоримгой байһые совет арад, марксистско-ленинскэ аха дүүгэй партинууд ёһотой соонь сэгнэһэн байгаа.

Тиихэ үедэ Хитадайшье хүтэлбэрилэгшэд энэ ажал ябуулгые һайшааһан байгаа. КПСС-эй XX съездын уласхоорондын айхабтар ехэ удха шанартай байһан тухай тэдэнэр хэлэдэг һэн. Теэд мүнөө болоод байхада хитад нүхэд тад ондоо болонхой. Эдэнэр нэгэ хүндэ шүтэн һүгэдэлгые аршалан хамгаалагшадай үүргэ бэедээ даажа абаа.

Манай партиин политикада Ленинэй хараа шугамай илан мандаһанай аша үрые бүхы дэлхэй мүнөө хаража байна. КПСС-эй XX, XXI съезднүүдэй хараа шугамай бэелүүлэгдэһэнэй ашаар манай ороной байдалда гайхамшагта үрэ дүн туйлагдаа гэжэ бодото байдал эли тодоор гэршэлнэ бшуу.

КПСС-эй XXII съездэ нэгэн дуугаар баталагдаһан коммунис общество байгуулгын Программа бүхы хүн түрэлтэндэ найдабариинь гэрэл түхөөгшэ болонхой. КПСС-эй Программые — коммунис общество байгуулха һүртэ ехэ түсэбые хитад нүхэдэй муушалха һэдэлгэ гаргажа байһаниень дуулахада совет хүнүүдтэ гайхалтай зэрлиг ябадал байна. Хитад хүтэлбэрилэгшэд СССР-тэхи ангиин тэмсэл тухай марксизмда орой хамаа түй һанамжа, тобшололнуудые ехээр бэшэнэ, бүгэдэ арадай гүрэн болон бүтэдэ арадай парти тухай КПСС-эй Программа соохи тобшололнууд алдуутай гээд ехээр бэшэнэ.

«КПСС-эй хадаа бүгэдэ арадай политическэ организаци боложо, олониитэтэй бэелүүлдэг өөрынгөө холбоо харилсаануудые бэхижүүлээ, бүри ехэ хүсэтэй болоо, бүри һайн журамтай болоһоороо шалгарна гэжэ бодото байдал харуулна гээд, КПСС-эй ЦК-гай нээмэл бэшэг соо хэлэгдэнхэй. — **Социализмын илахада хүдэлмэришэн ангиин үзэл суртал — марксизм-ленинизм бүхы арадай үзэл сурталынь, тэрэнэй түрүү хубинь болоо бшуу. Хүдэлмэришэн ангиин зорилго — коммунис байгуулга хадаа бүгэдэ арадай зорилго болонхой. Коммунис үзэл сурталай иигэжэ бэхижэһэндэ марксист-ленинецүүдэй гансал баясаха байһаниинь элитэ. В. И. Ленинэй наһа бараһанһаа хойшо манай парти хэдыдэшье иимэ хүсэтэй, шэнэ дэлхэйе байгуулгатай холбоотой эгээл гайхамшагта асуудалнуудые иигэжэ шиидхэхэ аргатай хэдыдэшье байгаагүй».**

Дэлхэйн байдалдахи хубилалтануудые нарин нягтаар шэнжэлэн тодорхойлжо, аха дүү партинууд мүнөөнэй үе сагай шанар шэнжые марксистско-ленинскэ талаһаань тодорхойлһон байна бшуу. Энэ мүнөөнэй үе сагай шанар шэнжэнь Москвада үнгэргэгдэһэн зүблөөнүүдэй документнүүд дотор заагдаһан байна. Мүн иигэжэ аха дүү партинууд бүгэдынгөө баримталха гол хараа шугамые тодорхойлһон, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй стратеги, тактикые зохёоһон байха юм. Марксистско-ленинскэ партинуудай гол хараа шугамынь, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй мүнөөнэй шатадахи гол хараа шугамынь эб найрамдалай, демократиин, национальна талаар бэеэ даанхай байдалтай болохын, социализмын түлөө тэмсэл болоно бшуу.

В. И. Ленин иигэжэ һургадаг һэн:.

...«Өөрынгөө ажахын политикаар уласхоорондын революцида бидэнэр гол нүлөөгөө үзүүлнэбди... энэ талаар тэмсэл бүхы дэлхэйн хэмжээндэ гараһан байна. Бидэнэр энэ зорилгые шиидхээ һаа, уласхоорондын хэмжээндэ сохом, эсэслэн илажа гараа гээшэбди».

Советскэ Союзай коммунистнууд, социализмын бусад оронуудай коммунистнууд агууехэ Ленинэй заабариень батаар шудаланхай. Социализмын дэлхэйн системые бэхижүүлжэ, капиталис оронуудта хүдэлмэришэдэй революционно ангиин тэмсэл соогуур, Ази, Африкын арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэл соогуур, эб найрамдалай түлөө, ээрхэг түримхэй дайн байлдаанда эсэргүү тэмсэл соогуур, үргэн олониитын монополистнуудта эсэргүү тэмсэл соогуур дэлхэйн революци мүнөөдэр хүгжөөгдэнэ гээд тэдэнэр тоолоно.

Гэхэ зуура Хитадай хүтэлбэрилэгшэд дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ, бүхы революционно хүсэнүүдтэ ондоо хараа шугам — буруу, аюултай хараа шугам баадхан дурадхахые хүсэнэ. Тэрэнь юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэн ангиин эгээ юрэнхы асуудалнуудые хойно хойноһоонь тоолоһон ушар болоно. Тиигээдшье энэнь үе сагые, ангиин хүсэнүүдэй бодото тэнсүүриие хараада абангүй хэлэгдэһэн юумэн байна.

Ажалшадай революционно тэмсэлые дэмжэхэһээ, Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэхэһээ КПСС хадаа арсана гээд хэтэрхэй муухай сорсолол хитад нүхэд хэнэ.

«Капиталис обществын социалис общество болгон хубилгагдахын шухала байһаниие мэдэрхэ гээшэ маанадта, совет коммунистнуудта, Октябриин революциин хүбүүдтэ элидэл эли ушар болоно. Пролетарска революци хэжэ, пролетариадай диктатура тогтоожо, социализм тээшэ зам нээгдэхэ. Социализмда хүгжэн орохо формонууд тухай хэлэхэ болоо һаа, КПСС-эй XX съездын зааһанай ёһоор, эдэ формонуудынь улам бүри элдэб янзын болохо байна» гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев хэлэһэн байна.

Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй мүнөө сагай үндэһэн шухала политическэ, теоретическэ асуудалнуудаар алдуутай хараа бодолынь тэдэнэй бодото ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой. Дэлхэйн социалис можын, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые һуладхахын түлөө энэ бодото ажал хэрэгынь зорюулагданхай. Хитад хүтэлбэрилэгшэд пролетарска интернационализмын гол гуримуудые тооногүй, коммунис партинуудта, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ эсэргүүгээр эрид доботолтонуудые хэнэ, олон партинуудта фракционно бүлэгүүдые дэмжэхэ һэдэлгэ гаргана.

КПСС-тэ марксистско-ленинскэ бусад партинуудта доботолго хэхэдээ КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд Югославиин асуудалда гол һуури гаргана. Советскэ Союзай, социализмын бусад оронуудай Югославитай холбоо харилсаагаа һайжаруулһандань коммунис хүдэлөөндэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоно гэһэншүүгээр тэдэнэр харуулхые оролдоно. КПСС СКЮ хоёрой хоорондоо үзэл сурталай шухалын шухала хэды асуудалнуудаар ондо ондоо һанал бодолтой байһаниие совет коммунистнар, аха дүү бүхы партинууд мэдэдэг. Теэд хэды шухалын шухала асуудалнуудаар ондо ондоо хараа бодолтой байлга дээрэ үндэһэлэн, Югославиие социализмһаа «холодхон үлдэхэ» гээшэ зүб гү?

1960 ондо Москвада болоһон зүблөөнһөө хойшо үнгэрһэн үе соо юун тодорхойлогдооб гэхэдэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй тэндэ зохёогдоһон Программын зүб байһаниинь хүсэдөөр элирхэйлэгдээ.

Москвада болоһон зүблөөнүүдтэ баталагдаһан декларацинууд, мэдүүлгэнүүд дээрэ үндэһэлжэ, Советскэ Союзай Коммунис парти, социализмын оронуудай, бүхы дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэнэ, тэмсэхэшье.

Советскэ Союзай Коммунис партиин бэелүүлдэг хараа шугамынь КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүд дотор тодоор харуулагданхай. Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй хүсэнүүдые саашаданьэб хамта болгохо талаар КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевой политическэ ажал ябуулгыень Пленум нэгэн дуугаар һайшаагаа.

Союзна республиканuудай компартиин ЦК-гай Пленумүүд, партийна эдэбхитэдэй суглаанууд КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые халуунаар һайшаан дэмжэһэн, КПК-гай ЦК-гай үнэһэ баримтагүй, худал хуурмаг доботолтонуудые сэхэ шууд буруушааһан байна. Тиигээд манай бүхы парти, бүхы арад зон партиин ленинскэ Центральна Комитедые тойрон улам нягтаар жагсажа, бүхы шадабари хүсэеэ коммунизм байгуулха гай хамшагта Программые бэелүүлгэдэ зорюуланхай. Тиигэжэ манай ленинскэ парти коммунистнуудай агууехэ армиин түрүүшын зэргэдэ ябана. Тиигээд манай парти аха дүү партинуудтай холбоогоо хододоо бэхижүүлжэ, эб найрамдалай, национальна талаар бэеэ даанхай байлгын, демократиин, социализмын түлөө, марксизм-ленинизмын хүсэдөөр илан мандахын түлөө саашадаашье сэхэ шууд, хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхэ.

(Июлиин 15-най «Правдын» түрүү бэшэгһээ).

ШАМДЫТ, ШАНГАЛЫТ! ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЭЭР, ШЭМЭТЭЙ ШАНАРТАЙГААР АБАБАЛ, АДУУҺА МАЛНАЙ ТАРГАН ҮБЭЛЖЭХЭЛ

★ ★

ҺОГООБОРИШЬЕ НОГОО ҮЛӨӨНГҮЙ САБШАЖА АБАХА

Адуу малай үдэлгэ, ашат шэмынь дээшэлэлгэ имагтал һайн шанартай, элбэт тэжээл бэлэдхэһэнһээ болодог байһаниинь мэдээжэ. Зүгөөр арга боломжоёо дүүрэн хэрэглэжэ шадаагүйһөө боложо, зарим ажахынууд малаа ондо оруулха үедөө элдэб бэрхэшээл үзэдэг, үбһэ хулһаар дуталдадаг, тэрээнһээ уламжалан малаа гарзалуулдаг гээшэ.

Иимэ хойшолонтой ушарые саашадаа усадхахын тула манай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин ажахынууд бардам хүрэхэ үбһэ хуряажа, силос даража абаха оролдолго гаргажа байна. Худөөгэй партком, үйлэдбэриин управлени энэ шухала асуудалда мүнөө гол анхаралаа хандуулжа байнхай.

Ургаһан ногоогоо, силос болгохоор тариһан элдэб ургамалнуудаа заашье гээнгүйгөөр сабшажа, соможо абахын тулада зохихо хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдээ, бэелүүлэгдэжэшье байһан үетэй.

Зүгөөр ногооной ургахада таатай саг энэ жэл хожомдожо ерээд, ногооной ургаса нэгэ жэгдэ бэшэ байна. Илангаяа управлениимнай дээдэ захын ажахынуудай (гол түлэб Ахын колхозуудай) сабшалан хүйтэдэжэ, ёһоор ургаадүй. Тиигэбэшье доодо талымнай ажахынуудай сабшалан ногоогоор һанаһанһаа дээрэ, һайн байна. Имэрхүү байдалтай болоод байхадаа, ургаһан лэ юумэеэ хургы хухадгүй суглуулжа абахын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ ушартай болоһон байнабди.

Эдэ бүгэдые ойлгоһон ажахынууднай, тодорхойлон хэлэбэл, «Сибиряк», «Восточные Саяны» колхозууд сабшалан дээрээ ехэ яаралтайгаар, эмхи гуримтайгаар (үшөө июлиин 5-һаа) гаража эхилээ һэн. Эдэ ажахынууд Хоймороой һужааг, намагта, хожомоо уһанда абтажа болохо сабшалан дээрэ нэн түрүүлэн гараар сабшажа эхилһэн байха юм.

Эгээ мүнөө нүхэр Н. А. Домыщев түрүүлэгшэдэй «Сибиряк» колхоз 38 звено, нүхэр Б. Н. Цыденовэй хүтэлбэрилдэг «Восточные Саяны» гэжэ хүдөө ажахын артель 16 звено эмхидхэжэ гарганхай, гол түлэб үбһэ хуряалганда жэгдэрэн ороо гэхэдэ болохо. Эдэ колхозуудай правлени, парткомууд үбһэшэдэй ажалай түлөөһые урмашуулгын гуримтайгаар тодорхойлһон, социалис мүрысөөнэй гурим баталһан байна.

Хэн, хэды шэнээн үбһэ һурилжэ колхоздоо тушаагааб, тэрэнэйнь зэргээр ажалай түлөөһэн түлэгдэхэ. Тиихэдэ хуряалгын дүүрэһэн хойно ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон, хуряалгада хабаадаһан хүн бүхэн тусхай тогтоотдоһон процентын ёһоор, хубиинтаа малда хэрэглэхээр үбһэ абаха зэргэтэй. Үбһэшэдэй звенонууд хоорондын социалис мүрысөөнэй дүн табан хоног бүхэндэ гаргагдажа байдаг. Мүрысөөндэ илаһан звенодо дамжуулгын улаан тугхан 10 түхэриг шантайгаар барюулагдаха. Имэрхүү гурим бусадшье ажахынуудта баталагданхай.

Үбһэ хуряалгаяа эмхитэйгээр эхилэгшэдэй хажуугаар сабшаха газараар элбэг аад, шэргүүсэлдэжэ, нобшоржо байһан колхозуудшье баһал бии. Жэшээнь, «Маяк» колхоз үнинэй ногоогоо сабшажа эхилхээр аргатай аад, эмхидхэлэй мууһаа боложо, удаараа. Тус ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй шанга хөөрэлдөөн болоһон, һаяар эрид хубилалта хэгдэхэ бээз гэжэ һанагдана.

Түнхэндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Саяанай совхоз сабшалангайнгаа муу байһан ушарһаань, бусадһаа нэгэ бага хожомдожо, июлиин хахад багаһаа үбһэндөө оробо. Ахымнайл колхозуудта даб дээрэ түбэгтэй ушар тохёолдоод байна. Зүгөөр бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай.

Худөөгэй партком, совхоз, колхозуудай партийна организацинууд үбһэшэдөө соёл гэгээрэлэй, ажаһуудалай талаар һайса хангаха асуудалда анхаралаа хандуулна. Тиихэдэ политическэ хүдэлмэри хаа хаанагүй һайнаар ябуулжа байхаар хараалһан хэмжээнүүд абтана. Энэ шухала асуудалнуудые шиидхээд байбал, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгымнай ябасада һайн нүлөө үзүүлхэ байһандань өөһэдөө лаб этигэнэбди.

Үйлэдбэриин управлениин харьяата албан газарнууд, предприяти болон элдэб эмхи зургаануудай коллективүүд совхоз, колхозуудай тэжээл бэлэдхэлгэдэнь тодорхой туһаламжа үзүүлхээр шииданхай. Коллектив бүхэн ямар нэгэн ажахые шефтээ абаһан, тэды шэнээн үбһэ сабшажа, һурилжа тушаахабди гэһэн социалис уялгануудые абанхай. Энэ талаар аймагай Соведэй гүйсэдкомой ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһыень һайшаамаар.

Тиихэдэ үйлэдбэриин управлениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон инспектор-эмхидхэлшэд, худөөгэй парткомой хүдэлмэрилэгшэд барандаа тэжээл бэлэдхэлгын үедэ имагтал үбһэшэдэй, силос дарагшадай дунда ябалсан, эмхидхэхы гүртэеэ бэелүүлхээр уряалагданхай. Эдэ нүхэд тус тустаа тусхай участок даажа абанхай. Теэд иигэжэ хүдэлөөгүйдэ аргагүй ха юм даа.

Ахын колхозуудай зониие бүгэдыень элсүүлхэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхын тула үбһэ хуряалгын үедэ тэндэ ходо шахуу байжа гарахаар харюусалгата нүхэд эльгээгдээ. Тэдэ нүхэдые парткомой секретариин орлогшо нүхэр Бальбаров толгойлно. Ахада хэр ган гасуур байбашье һаань, ургаһан ногооной нэгэшье һогообори үлөөнгүй сабшажа абаха зорилго табигдана.

Ю. Византийский,
Түнхэнэй үйлэдбэриин худөөгэй парткомой секретарь.

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Олонациональна искусство хүгжөөлгэдэ габьяатай, мүн Буряадай АССР-тэ ородой искусство болон литературын һайндэрэй үедэ республикын ажалшадта гоё һайхан концертнүүдые харуулһанайнь түлөө БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй байгша оной июлиин 8-най Указаар Бүхэроссиин гастрольно-концертын нэгэдэлэй артистнууд **Б. С. Брунов, Г. М. Великанова, Л. Г. Зыкина** гэгшэдтэ Буряадай АССР-эй габьяата артистын нэрэ зэргэ олгогдоо. Композиторнууд **Л. И. Израйлевич, Э. С. Колмановский, А. И. Островский, Е. П. Родыгин, В. Г. Фере** гэгшэдтэ Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар **Эрхүүгэй симфоническа оркестр,** ородой литература, искусствын һайндэртэ хабаадаһан 25 хүн шагнагдаа. Тэдэнэй тоодо СССР-эй арадай артистнар **П. Г. Лисициан, А. Ф. Кривченя,** уран зохёолшо **В. А. Кочетов,** киноартистнууд **Н. Н. Рыбников, П. П. Глебов** болон бусад шагнагдаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ТОГТООЛ

„Буртаг үбһэнтэй тэмсэлые шангадхаха тухай" РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1962 оной мартын 26-най Указай республика дотор ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай

Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, худөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр В. И. Дубровскиин элидхэл, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй худөө ажахын комиссиин түрүүлэгшэ А. И. Стрелковой нэмэлтэ элидхэл Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум һаяхан шагнаһан байна. Тиихэ зуураа худөө ажахын продуктнуудые абаха бэлэдхэхэ министерство, үйлэдбэриин колхоз, совхозуудай управленинүүд, мүн тэдэнэй ажахынууд «Буртаг үбһэнтэй тэмсэлые шангадхаха тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1962 оной мартын 26-най Указай гараһанай һүүлээр буртаг үбһэнтэй тэмсэл ябуулха хүдэлмэриие нэгэ бага һайжаруулаа гэжэ тэмдэглэбэ. Республикымнай колхоз, совхозууд газар элдүүрилгээ һайжаруулһан, худөө ажахын ургамалнуудай харууһа дээшэлүүлжэ, худөө ажахын авиацяар гербицидүүдые (хоро) сасадаг болоһон, орооһото болон орооһото-бобово ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгые һайнаар сэбэрлэдэг болоһон байна. Полиин захануудые, харгын захаархи газар, тэрэшэлэн түмэр замай, мүн шоссейнэ харгын захаархи буртаг үбһэнүүдые сэбэрлэхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ.

Гэхэтэй хамта Верховно Соведэй Президиум республика доторнай буртаг үбһэнтэй тэмсэл ябуулха хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй гэжэ тэмдэглэнэ.

Үйлэдбэриин колхоз, совхозуудай зарим управленинүүдтэ, илангаяа Хяагтын, Зэдын, Улаан-Үдын управленинүүдтэ дээрэ дурсагдагша Указай эрилтын ёһоор ажахы бүхэнэй эрхэ байдалые хараада абан, буртаг үбһэнтэй тэмсэл ябуулха тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалаагүй байһаар. Колхоз, совхозуудта буртаг үбһэнтэй тэмсэлдэ ёһотой анхарал хандуулагданагүй, поли дээгүүрхи буртаг үбһые хаа хаанагүй усадхаха хүдэлмэри эмхидхэгдэнэтүй. Олохон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, худөө ажахын мэргэжэлтэд (агрономууд) полинуудайнгаа буртаг үбһэнтэй эбсээд, бүхы полинуудаа буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхэ талаар колхозуудай полевой бригадирнуудай, совхозуудай отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлгэдэ ямаршье эрилтэ хэнэгүй. Үйлэдбэриин колхоз, совхозуудай управлениин, худөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство буртаг үбһэнтэй тэмсэл ябуулха хэрэгтэ хойрогоор хандадаг хүнүүдые хуулиин харюусалгада хабаадуулха талаар дээрэ дурсагдаһан Указай хүсэ хэрэглэнэгүй.

Полинуудай заха, мужаа, уһалууриин болон намаг газар хатааһан канавануудай захаархи буртаг үбһэтэй газар хахалагданагүй. Тэрээгүүр ургаһан буртаг үбһэнүүд үрэһэ хүрэнгэеэ элбэгээр тараана. Энэ дутагдалые тэсэжэ байхын аргагүй.

Аймагай, районой, городой Соведүүдэй гүйсэдкомууд «Буртаг үбһэнтэй тэмсэлые шангадхаха тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай дүүргэлтые наринаар шалгажа шадаагүй гээд Верховно Соведэй Президиум тэмдэглэнэ. Тэдэнэр буртаг үбһэнүүдые усадхаха газарай хэмжүүртэй актиуудые газар эдэлдэг ажахынуудта мүнөө болотор барюулаагүй байһаар. Мүн буртаг үбһэтэй участогуудые шалган тодорхойлхо хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй байһаар.

Автомобильна харгы бариха ба заһабарилха управлени, Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделени, промышленна предприятинуудай хамһабариин ажахынууд, лесхозууд, аэропорт, колхоз, совхозуудай тариалантай зэргэлһэн газарай участогтай бусад ажахынууд РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1962 оной мартын 26-най Указай эрилтые дүүргэнэгүй. Тиихэдэ ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, колхозуудай правленинүүд, совхозуудай директорнүүд тэдэнэртэ буртаг үбһэеэ усадхаха талаар шанга эрилтэ табинагүй.

Буртаг үбһэнтэй тэмсэлдэ гербицид гэжэ үрэ ехэтэй химическэ зүйл самолёдоор сасан сүршэхэ хүдэлмэри тон багаар хэрэглэгдэнэ.

Ургамалнуудые хамгаалха республикын станци колхоз, совхозуудай поли дээрэ буртаг үбһэнтэй тэмсэлые ёһотой һайнаар толгойлжо шадаагүй, газар эдэлдэг ажахынуудай буртаг үбһэнтэй тэмсэл хэхэ хүдэлмэриие хинан шалганагүй.

Ой модоной ажахын управлени, уһанай ажахын управлениин, байгаалиие хамгаалха бүлгэмэй республикын отделени, тэрэнэй худөө нютагуудтахи органууд, худөө ажахы болон байгаалиие хамгаалха талаар Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд, худөө ажахын мэргэжэлтэд, олониитын түлөөлэгшэд буртаг үбһэнтэй

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)



КРАСНОДАРСКА ХИЗААР. Бүхэсоюзна мүрысөөе үүсхэһэн Усть-лабинска тариашад гектар бүриһөө 200 пүүд тария ургуулха уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Зоныи колхоз, совхозууд шэнэ ургасын миллион шахуу пүүд орооһо тария элеваторта тушаагаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид баян ургаса ургууланхай. Энэ колхозой тариаланда 22 комбайн, 22 жатка ябуулагдана. 50 автомашина орооһо тария элеваторта шэрэжэ абаашана. Гектар бүхэнһөө 34—36 центнер шэнисэ хуряагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тариаланда комбайнууд бүлэглүүлэн ябуулагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
ТОГТООЛ
„Буртаг үбhэнтэй тэмсэлые шангадхаха тухай" РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1962 оной мартын 26-най Указай республика дотор ямараар бэелүүлэгдэжэ байhан тухай

тэмсэл хэхэ хүдэлмэридэ эдэбхи багатайгаар хабаадуулагдана. Арад зоной дунда дээрэ дурсагдагша Указай удха шанар тухай ойлгууламжын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1962 оной мартын 26-най Указай дүүргэлтые бэелүүлгэдэ республикын нютагай Соведүүдэй дэргэдэ буртаг үбhэнтэй тэмсэл ябуулха хэмжээ ябуулгануудӑй бэелүүлгые хинан шалгаха талаар байгуулагдаhан ниитын инспекци ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Гэбэшье нютагай олохон Соведүүдэй гүйсэдкомууд тэдэ инспекцинүүдые байгуулhан аад, хүдэлмэриинь эмхидхэлгэдэ шухала туhаламжа хүргөөгүй. Энэ ушарhаа боложо, тэдэ инспекцинүүд Указай дүүргэлтэдэ эдэбхи багатайгаар хабаадалсана. Зарим Соведүүдтэ ниитын инспекцинүүд байгуулагдаашьегүй.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтообо:**

1. «Буртаг үбhэнтэй тэмсэлые шангадхаха тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1962 оной мартын 26-най Указай дүүргэлтын талаар хүдэлмэриин республика дотор хангалтагүй байhанда Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын анхарал хандуулжа, энэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэhэн дутагдалнуудые усадхаха талаар шухала хэмжээнүүдые абаха эрилтэ табиха.

2. Бүхы колхозууд болон совхозуудай, хамhабариин ба hуралсалай—туршалгын ажахынуудай, предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон организацинуудай эдэлдэг газарайнгаа участогуудта, полинуудта, огород, сабшалан, малай бэлшээридэ, үрэ жэмэстэ модонуудай таригдадаг газарта, сэсэрлигүүдтэ, бүхы харгын, hубаг канавануудай захаар, шоссейнэ болон түмэр харгын захаар, полевой стан болон фермэнүүд шадар, колхоз, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, мүн алба хаагшадай үмсын усадьбада, городууд болон поселогуудай ниитын хэрэглэмжын газарнуудта буртаг үбhэнтэй тэмсэлые эрид шууд ябуулха гэжэ хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствые, үйлэдбэриин колхоз, совхозуудай управленинүүдые, ажалшадай депутадуудай аймагай, городуудай, районно Соведүүдые уялгалха.

3. Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ республикын министерствые, Буряадай хүдөө ажахын туршалгын гүрэнэй станциие, ургамалнуудые хамгаалха республикын станциие иигэжэ уялгалха:

республика дотор буртаг үбhэнтэй тэмсэл ябуулха талаар хүдэлмэриин эмхидхэлые эрид hайжаруулха, Указ соо хараалагдаhан бүхы хэмжээ ябуулгануудые заатагүй дүүргэхэ эрилтэ колхоз, совхозуудай, газар эдэлдэг бүхы ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ табиха;

республика доторнай ехээр ургадаг, таряанда хоро хүргэдэг буртаг үбhэнүүдтэй хайшан гэжэ тэмсэхые харуулhан үнгэтэ плакадуудые бэлэдхэжэ, барлан гаргаха;

нэгэ hарын болзор соо бүхы таряалангай ба сабшалангай газарые хаа хаанагүй шалгажа, шалгалтынгаа үрэ дүнгые, мүн буртаг үбhэнтэй ямар аргаар тэмсэхэ хэмжээ ябуулгануудые агропаспортда бэшэхэ;

хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые буртаг үбhэнтэй тэмсэхэ дүй дүршэлтэй танилсуулха hуралсал эмхидхэхэ.

4. Ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городуудай, районуудай, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые иигэжэ уялгалха:

эдэлдэг газарайнь мужаануудые тодорхойлhон акт нэгэ hарын болзор соо табижа, газар эдэлдэг ажахынуудта барюулха. Тиигэжэ буртаг үбhэнүүдые угы хэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ;

«Буртаг үбhэнтэй тэмсэлые шангадхаха тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1962 оной мартын 26-най Указай удха шанар тухай арад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэриие hайжаруулха. Байгша июль hарада бүхы hуурин газарнуудта тус асуудалаар олон зоной хабаадалгатай хөөрэлдөө үнгэргэхэ, мүн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй статьянуудые хэблэлдэ толилхо, радио болон телевидениэр дамжуулан харуулха;

буртаг үбhэнтэй тэмсэхэ хэмжээ ябуулгануудӑй бэелүүлгые хинан шалгаха талаар ниитын инспекцинүүдые байгуулха хүдэлмэриие дүүргэжэ, тэдэнэй хүдэлмэрэе эдэбхитэй hайнаар ябуулха арга хангаха.

5. Өөhэдынгөө мэдэлдэ газарай участогуудтай байhан автомобильна харгы баридаг ба заhадаг управлениин, Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин, промышленна бүхы предприятинуудай, организаци болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй 1962 оной мартын 26-най Указ соо буртаг үбhэнтэй тэмсэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые заатагүй дүүргэхыень республикын Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалха.

6. Энэ тогтоолой дүүргэлтэ тухай тоосоогоо 1963 оной октябриин 15-да республикын Верховно Соведэй Президиумдэ үгэхыень Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ Министерствые уялгалха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Удэ, Соведүүдэй байшан. 1963 оной июниин 28.

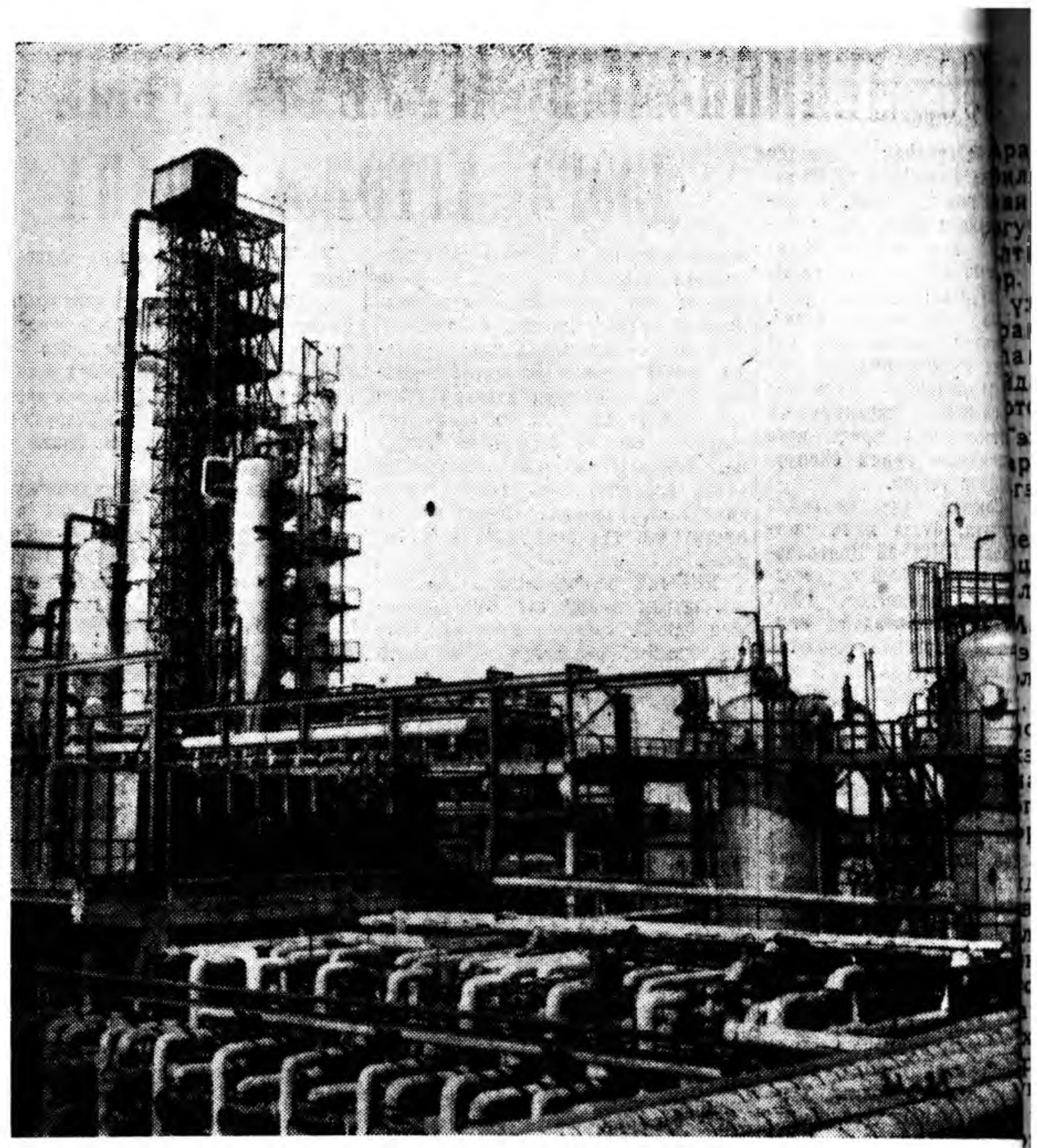
Урма зоригтойгоор

КПСС-эй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон Улаан-Үдын судна заhабарилгын заводойхид улам ехэ урма зоригтойгоор ажаллажа, долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Тиихэдээ цехүүдэй коллективүүд бэе бэедээ нүхэрэй ёhоной туhаламжа үзүүлэн ажалладаг болонхой.

Жэшээлхэдэ, заводой главна механигай таhагайхид үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээдэг цехтэ ошожо, долоон хоногой хоёр үдэрыень тэндэ хүдэлжэ, халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Гадна, тэдэнэр тус цехтэ хүдэлхэдөө өөhэдынгөө гол ажал орхидоггүй юм. Эдэнэй үүсхэлые корпус бүтээдэг цехэйхид дэмжээд, мүн лэ долоон хоног бүхэнэй хоёр үдэр сооныь боошхо хэлсэжэ, бүтээсэ ехэтэй ажалай hайн жэшээ харуулна.

Мастер В. М. Рыжук гэгшын хүтэлбэрилдэг участогайхид үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээдэг цех соо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

М. Цивилев.



Манай орон дотор хими ехээр хүгжөөгдэнэ. Нефть шанаржуулгын Полоцко завод шын технологическа лини Белоруссида ашаглалгада оруулагдаба. Зураг дээрэ: заводой рэлгэ харуулагдана.

ТАСС-ай фотохр

Ажалайнгаа эршые шангадхаhаар

Манай совхозой хүдэлмэришэд Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ ехэ эдэбхитэйгээр оролсожо, ажал хүдэлмэридөө нилээд амжалта туйлаа. Жэшээлхэдэ, совхознай гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 119,5 процент, hү—104 процент, үндэгэ—117 процент, ноохо—108 процент дүүргэжэ КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёhoop Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ hэн.

Түүхэтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ hаалишаднай хэзээ хэзээнэйхиhээ оролдосотойгоор, шэн зоригтойгоор хүдэлөө. Тэдэнэр байгша оной 6 hарын турша соо 6430 центнер hү абаха түсэбтэй аад, июлиин 1 болотор 6885 центнер hү haaжа, хахад жэлэйнгээ түсэбые 107 процент дүүргээ. hаалиин фермэнүүдэй дундаhаа 1-дэхи отделениин малшад онсо шалгарна. Тус отделениин hаалишад энээнhээ урагша ходо гээгдэжэ ябадаг, ажалданьшье дутагдал ехэ байдаг hэн. Байгша оной эхинhээ хойшо тэдэнэр ажал хүдэлмэридөө эрид хубилалта хэжэ, совхозой фермэнүүдэй түрүү зэргэдэ гаража шадаа. Энэ жэлэй 6 hарын туршӑда Эрхирэгтэ hү hаали нёдондонойхидо орходоо 40-өөд процентээр дээшэлээ. Мүнөө эндэ hү багаар hаажа, гээгдэжэ ябадаг нэгэшье хүн үгы болонхой.

Бүришье ехэ амжалта туйлаhан hаалишад бии. Жэшээлхэдэ, шадамар бэрхэ hаалишан Бальжима Гомбоева үнгэрэгшэ 6 hарын туршӑда үнеэн бүриhөө 1460 литр, мүн hаалишад Елена Базаржанова, Анна Голышева, Мария Климова, Дулмажап Ширабцынгеева гэгшэд энэ үе соо үнеэн бүриhөө тус тустаа 1180—1360 литр hү haaжа, совхозойнгоо ажалшадай магтаалда хүртэhэн байна.

Мал адуулагшадшье hаалишадhаа гээгдэнэгүй. Жэшээнь, мал адуулагша Д. Дамбаев даажа абаhан 108 хашарагуудаа hайнаар харууhалжа, эдеэлүүлhэнэй ашаар толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 950—1000 граммаар нэмээжэ, хашараг бүхэнэй амидын шэгнүүрые 300—310 килограммтай болгожо, гүрэндэ тушааhан байна.

Мүнөө нүхэр Дамбаев 147 хашарагуудые даажа абаад, тэдэнэй амидын шэгнүүрые 3 центнерhээ бага бэшэ болотор таргалуулжа, гүрэндэ тушааха зорилготой. Тиигээд абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула хүсэ шадалаа гарган ажаллажа байнхай. Харууhалдаг малаа эртэ үглөөнhөө үдэшын боро хараан болотор ногоо hайнтай газараар адуулжа, хаhа болзор сооныь уhалhанай ашаар хашарагуудайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 800—850 граммаар нэмээжэ байна.

Мүн хонишод, шубуушад оролдосо ехэтэйгээр хүдэлжэ, муу бэшэ амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хонишон Ахмедзян Валеев энэ жэлдэ даажа байhан 100 эхэ хонин бүриhөө 93 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээ. Иннокентий Евсюковой отарын хонин бүриhөө дунда зэргээр 3,5 килограмм ноохон хайшалагдажа абтаа. Шубуушад Мария Пушкарева, Галина Орлова гэгшэд тахяа бүриhөө тус тустаа 80—80 гаран үндэгэ абаа.

Манай совхозой малшад туйлаhан амжалтаараа hанаагаа амарангүй, бултадаа улам абьяастайгаар хүдэлжэ, туйлаhан үрэ дүнгөө жэлэй хоёрдохи хахадта улам арьбадхан, гүрэндэ hү, мяха, үндэгэ бүри элбэгээр худалдахын түлөө эршэмтэйгээр мүрысэжэ байнхай.

Мүнөө совхозоймнай малшад партиин Центральна Комитедэй июниин Пленумэй шиидхэбэриие үнэн зүрхэнhөө hайшаан, ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлаха хүсэлтэй.

Б. Нимаев,
Улаан Үдын управлениин Эрхирэгэй совхозой директор.

Хэлэhэн үгэдөө хүрэбэ

Хони хайшалха халуун хаhа дүтэлжэ байгаа бэлэй. Үдэр үнгэрхэ бүри энэ бодол Баталалайн hанаа сэдьхэлые эзэлжэл байба. Нэгэтэ энэ бодолоо Намжилмаатай хубааладаа hэн.

— Юрэдөө, мүнөө жэлдэ хонидоо өөhэдын хүсөөр хайшалаа hаа яаха юм ааб гэжэ hанаад байнаб. Юуи гэжэ hанаха байнабши? — гэхэдэнь, Намжилма бодожо үзэhэнэйнгөө hүүлдэ:

— Хари ямар юм даа. Гайтайл байха даа. Булигдашаха болоо hаа ямар гээшэб?

— Үгы. Бишии хүү бодожо үзөөб. Нэгэ агрегат тодхуужамди. 9—10 хүн хонишод соохоомнай олдохо ха юм. Хүн бүхэн ядахын сагта үдэрэй 15—16 хони хайшалха бэшэ гү? Хайшалха. Тиигэбэл, июниин 15-да эхилээ hаа, hайндэр болотор дууhаад, hанаа амар найрлахабди. Тиихэдэ хамтын пункт дээрэ хайшалhанда орходоо шанарыныньшье hайн байха ха юм,— гэжэ Баталалай ордоhо орон хөөрэбэ.

— Үнэхөөрээшье тиимэ байна. Теэд ноёд юуи гэхэ юм? Ондоо тээ иигэжэ хайшалдаг юм гү?

— Манай эхилхэдэ яанаб! Хүниие хараад яахамнайб. Ноёдоор үгэеэ ойлголсохол байхаб.

Нүхэрэйнгөө зан мэдэхэ hэн тула Намжилма бэшэшье үгэ хэлэбэгүй. Теэд толгой соонь «hанаhанаа абажал hалахаа hанаа» гэhэн бодол түрэжэ байгаа hэн...

Удангүй аймагай газетын хуудаhанда Анаагай совхозой нэгэдэхи отделениин ажахын тоосоондо opohoн хонишодой бригадын бригадир Баталалай Гончиковой бэшэг толилогдоо hэн. Тэрээн соогоо нүхэр Гончиков бригадынгаа 3300 толгой эхэ хонидые, эрье ба хурьгадые өөhэдын хүсөөр хайшалжа, республикынгаа hайндэр болотор дүүргэхэ, тиихын тула 10 хайшашание табихабди гэжэ хэлэгдэhэн байгаа.

Энэмнай энээнhээ урда үзэгдөөгүй шэнэ, ехэ удха шанартай үүсхэл байгаа. Тиимэ тула хонидойнгоо ноохо хайшалжа эхилhээр таба хоноод байхадань, хэр зэргээр хэлэhэн үгэеэ бэелүүлжэ байнаб гэжэ hонирхогдоо бэлэй.

...Улаан-Одон тосхоной хойнохи хүндые үгсэн 4 модо ябаад байхада Дундада гэжэ газар оршодог. Энэ бригадын үбэлжөөн хүрэжэ ерэхэдэмнай хонишод үдэрэй хоол баряад, ажалдаа гарахаяа байба.

— Хайшалжа эхилhээр таба хонообди. 900 хонин хайшалагдаа. Энэ ёhoop haa, саг соогоо дүүргэхэбди,— гээд Баталалай хөөрөө hэн.

Удангүй хонишой хашаа руу ошобобди. Хонишон Иван Ушаков мотоороо хүдэлгөөд, оршон тойронхи тала дайдые hэрюулбэ.

Хашаа соо hэрюун хүдэлжэ байхада урматай. Эндэшье, тэндэшье машинкануудай таршаганаан эхилнэ. Хайшалагша бүхэнииe харахада, бултадаал оролдосотойгоор, наринаар ажаллана.

— Манай Нина Антоновна түрүү hуури батаар барихай. Бэшэн тэ хүсэгдэхэеэ болёод байна,—гээд, үндэр бэетэй ород эхэнэрэй хажууда ерээд байхадаа, урматайгаар хөөрэбэ.

Энэмнай Ушаковой нүхэр байба. Үдэрэй 30 гаран хони хайшалжа, центнер ноохо абадаг. Энээнhээ дутуугүйгөөр хайшалжа байhан Дондок Намжилов баhал hайн. Тиихэдэ Надя Намжилова, Дэрмэ Бадмаева, Лхашадма Табданова, Валя Хубитуева, мүн бусадшье үдэрэй 15—18 хони хайшалдаг байгаа.

Иигэжэ эбтэй эетэй хүдэлжэ байhан энэ бригадын хонишодые харахадаа баярлахаар.

...Июлиин 5-най үдэр редакцида телефоной хонхо наяраад, «Гончиковой бригадынхид хонидоо хайшалжа дууhаад, республикынгаа hайндэрые эрхимээр угтаха гэжэ гэртээ тараба» гэhэн мэдээсэл соностобо.

Иимэ hайн үүсхэл гаргаад, үгэдөө хүрэhэн Баталалай Гончиковой бигадын хонишодто магтаал! Теэд гоё үгөөр дүүргэхэ бэшэ, харин ерэхэ жэлдэ энэ үүсхэл республикын бүхы хонишод аргатайл haa өөhэдтөө нэбтэрүүлхэ ёhотой.

Н. Галданов.

Аша габьяата хүдэлөөн

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй дэлисэ улам үргэдэжэ, тэрээндэ хабаадагшадай тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Манай үеын гайхамшагта энэ хүдэлөөндэ республикымнай промышленна предприяти, колхоз, совхозуудай хүдэлмэришэд оролсожо, шэнэ шэнэ амжалта туйлан ажаллана.

Коммунис ажалай мүрысөөнэй түрүүшүүлэй Бүхэсоюзна 1-дэхи зүблөөнэй үнгэрhэн сагhaa хойшо патриотическа хүдэлөөндэ хабаадагшадай тоо ганса манай республика дотор 4 дахин олошоржо, 93 мянга гаран хүн болоно. Коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын тула 117 коллектив тэмсэнэ. Шэнэ ёhoop ажаллаха, ажаhууха мүрысөөндэ hайн үрэ дүн харуулhан, абаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэhэн Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика, Орекитканай геологоршэнжэлэлгын парти, кондукторнуудай резерв, Баянголой шулуу нүүрhэнэй шахта болон 1200 гаран цех, халаан, бригада энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөөд, тэрэнээ ажал хэрэгээрээ харюулжа ябана. Үйлэдбэриин 25 мянга гаран түрүүшүүл коммунис ажалай ударнигай нэрэ солотой болоhон.

Байгша оной апрель соо үнгэргэгдэhэн коммунис ажалай түлөө мүрысэгшэдэй Бүхэсоюзна 2-дохи зүблөөндэ манай республикын эрхим түлөөлэгшэд хабаадалсаhан байна.

«Коммунис ёhoop ажаллаха, ажаhууха» гэhэн уряатайгаар дэлгэрhэн энэ хүдэлөөн хадаа олониитын ажалай баатаршалгын, ажалшадые хүмүүжүүлгын hургуули болобо. Совет общестын хүгжэлтэ болон коммунизм байгуулгын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй үүргэ илангаяа ехэ. Юуб гэхэдэ, энэ хүдэлөөндэ хабаадагшад шэнэ, түрүү онол арга бэдэрэн, ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлнэ, үйлэдбэрээ нарижуулан hайжаруулhанай ашаар техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэнэ. Имагтал ажалай түрүүшүүл шэнэ үүсхэл гаргажа, техническэ дэбжэлтэ туйлаха асуудал шиидхэлсэнэ.

Республикымнай промышленность долоон жэлэй үнгэрhэн дүрбэн жэлэй туршӑда 30 гаран шэнэ продукци үйлэдбэрилдэг болоо. Коммунис ажалай ударнигууд болон бригаданuudай гэшүүд автокран, электродвигатель бүтээлгын, hайн шанартай ноохон бүд нэхэлгын, электровоз заhабарилгын технологи эгээл түрүүлэн шудалhан байна. Техникые hайнаар шудалhан лэ түрүү хүдэлмэришэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха үүсхэл гаргана.

Локомотив-вагон заhабарилгын заводой үрэмдэгшэ, коммунис ажалай ударник А. В. Грехнева үйлэдбэреэ шэнээр эмхидхэжэ, ажалай нормо дээшэлүүлхэ үүсхэл гаргаа. Тэрэнэй жэшээгээр заводой 800 гаран хүдэлмэришэд ажаллана. Нүхэр Грехневагай үүсхэл заводто жэл соо 94 мянган нормо-час алмаха арга хангаа. Хандагатайн леспромхозой коммунис ажалай ударник А. П. Кудряшовой даадаг бага комплексно бригадынхид модо бэлэдхэлэй техникэ hайнаар шудалжа, түрүү технологи нэбтэрүүлhэнэй ашаар долоон жэлэйнгээ даабари табан жэл соо дүүргэхэ уялга абанхай. Тэдэнэй жэшээ леспромхозуудта үргэнөөр дэмжэгдэбэ.

Мүн техническэ талаар зохёон байгуулха ажалай эдэбхи үүсхэл гаргагшадай тоо олошорhoop. 1958 онойхитой сасуулхада уралан нарижуулагшадай тоо нёдондо жэлдэ 2 дахин олошоруулагдаhан, тэдэнэй дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар 2 дахин ехэ мүнгэ зөөри арьбалагдаhан байна. Республика доторхи уралан нарижуулагшадай 230 бригада, ниитын конструкторска 60 гаран бюро энэ хүдэлөөнэй бодото гэршэ болоно. Уралан нарижуулгын ажалые хамтын хүсөөр бэелүүлхэдэ тэрээнэй шанар нилээд ехээр дээшэлүүлэгдээ. Иигэжэ үйлэдбэриие оньhожоруулан hайжаруулха, техническэ гол шухала асуудал шиидхэхэ арга хангагдаа.

Коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байhан шэлэй заводой хүдэлмэришэд автомат аргаар хүдэлхэ хэдэн түхеэрэлгэ тодхоhон байна. Жэшээлхэдэ, шэл хайлуулдаг пеэшэндэ шихтэ хэхэ, газ оруулха хүдэлмэри оньhон аргаар бэелүүлэгдэнэ. Уралан нарижуулгын дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар шэл шанадаг пеэшэниие удаан сат соо заhабарилангүйгөөр ашаглаха арга хангагдаа, хүдэлмэришэдэй бар хүсэ хэрэглэхэ ушар 30 процентээр бага болгогдоо. Үйлэдбэреэ техническэ талаарнь нарижуулан hайжаруулха асуудал шиидхэhэнэй ашаар тус заводойхид ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр долоон жэлэй hүүлшын жэлэй хэмжээндэ хүрэхэ дүтэлөө.

Республикымнай мэдээжэ уралан нарижуулагша, ЛВРЗ-тэй слесарь С. Т. Захватихата гэгшын хүтэлбэрилдэг бригадын нёдондо жэлдэ зохёоhон хоёр автомат-станок ажалай бүтээсые 7—10 дахин дээшэлүүлхэ арга хангаа. Эдэ станогуудынь республикын арадай ажахын туйлалтануудай выставкэ дээрэ табигдаад, харагшадай анхарал хандуулба. — Хамтын хүсөөр хахад жэл соо хэhэн ажалые би гансаараа 4—5 жэлэй туршӑда хэжэ шадахагүй байгааб, — гэжэ нүхэр Захватихата хөөрэнэ.

Улаан-Үдын барилгын материалнуудай комбинадай нүхэд А. В. Шайдуров, А. И. Степанов, Ф. Е. Колобашкин гэгшэдэй уралан нарижуулгын бригада перлит халаан хэрэглэхэ түхеэрэлгэ тодхожо шадаа.

Ниитын конструкторска бюро, техническэ соведүүдэй зүгhөө уралан нарижуулагшадта ехэ туhаламжа хүргэгдэнэ. Үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые хамтын хүсөөр шиидхэжэ байhанай ашаар уралан нарижуулгын олонхи дурадхалнуудыень үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэдэг болоо. Хэрбээ 1957—59 о лан нарижуулгын дур эхэнхидээ 70 процентнь дэ нэбтэрүүлэгдэдэг 1960—62 онуудта 84 центнь нэбтэрүүлэгдэhэн

Коммунис ажалай түл нэй бүри үргэн дэлисэ гэрхэ бүри юрэнхы эрдэм ри мэргэжэлээ дээшэлү лөө тэмсэгшэд олошорно ёhoop ажаллаха, ажаhуух мэлзэдэг түрүүшүүл хэдэ гэжэл шудалжа, түрүү дэлгэрүүлнэ. Жэшээ бол сэмбын фабрикын коллек жа харая. Сэмбэ нэхэг даа шахуу ямар нэгэ хабаадалсажа, мэргэжэл улам дээшэлүүлнэ. Мүн фрам-молибденэй комби толой шахтын хүдэлмэри салаа hайнаар эмхидхэж жалта туйлаа. Эндэхи шэд бултадаа хэдэ хэдэн тэй, тиимэhээ ажалаа аргаар эмхидхэнэ.

Техническэ дэбжэлтэ т рэгтэ коммунис ажалай т сөөнэй нүлөө ехэтэй бай гаар, городой зүгhөө хү до үзүүлэгдэдэг техническ жа бүри үргэдэнэ. Пр түрүү предприятинууд хү оньhожоруулха хэрэгтэ ех жа хүргэнэ.

И.

Саг соогоо, бүтээсэ ехэтэйг

Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэл hэн социалис мүрысөөндэ оролсоhон Ленинэй ор локомотив-вагон заhабарилгын заводойхид товарна дукци гаргаха июнь hарынгаа түсэб 106 процент гээ. Илангаяа заводой локомотивна цехүүдэй колл вүүд шалгараа. Тэдэнэр даабариhаа гадуур нэгэ тровоз заhабарилhан байна.

Тиихэдэ тус заводойхид жэлэй түрүүшын ха хамта дээрээ 400 гаран мянган түхэригэй товарна дукци гаргажа, түсэбhөө гадуур нэгэ электровоз барилhан, 4 жаротрубна котел бүтээжэ шадаа. заводой металлургическа цехүүд хахад жэлэйнгэ бариhаа үлүү 450 тонно шэрэм, 45 тонно үнгэтэ ме 172 тонно карбид-кальца гэхэ мэтые гаргаа.

Тэрэшэлэн заводой металлургическа, механичес хүүдэй хүсөөр Волга, Зея мүрэнүүдэй хүүргэнүүд рэглэгдэхэ захилнууд дүүргэгдэжэ эльгээгдэhэн

Б. Бараков

РЕПОРТАЖ

Хоёр зуунай орондо 310

2/5 шахтын 1-дэхи участок. Эндэ гурбадахи халаанда хүдэлхэ Андрей Бурлаковай бригадынхид суглараад, халаанайнтаа даабари абажа байба.

— Заhабарилга дүүргэхэ, 200 вагон нүүрhэ малтажа, дээшэнь гаргаха хэрэгтэй,—гээд, участогай начальнигай орлогшо Ерескин хэлээ бэлэй.

Уданшьегүй шахтернууд ажаллаха 75-дахи лаваадаа хүрэжэ ерээд байгаа hэн. Хоёрдохи халаанай горно мастер В. А. Кузьмин лаватайнь тэдэнээ танилсуулна. Бригадиршье гэшүүдтэе ажалынь хубаажа үгэнэ.

— Та, Афанасий Матушкин нүхэр Михалевтой хамта дээдэ талаhaa хүдэлмэрэ эхилхэ болобот, — гэжэ бригадирай заабари үгэжэ байхань дуулдана.

Энэ үедэ комбайнер Дмитрий Бурлаков өөрынгөө туhалагша Петр Бурлаковтай хамта комбайнаа дахин шалгажа, бэлэн болгоод хүдэлгэжэ эхилнэ. Механизаторнууд Николай Чижиков, тэрэнэй туhалагша Иван Штых хоёр электровозой машинист Василий Мащенкодо хоохон вагонуудые лавада асархадань туhалнад.

Халаанай эхилhээр час тухай сатай үнөө үнгэрөөд байхада тулга хэхэ модон буулгагдаhан, комбайн, лавашье бэлэн болгогдоhон, хоохон вагонуудшье асаргадаhан байгаа hэн.

...Нүүрhэ малтадаг «ЛГД-2» маркын комбайн транспортер хоёр хүдэлжэ, ажалай халуун үе оробо. Фёдор Филиппов Николай Пономарев хоёр комбайнай хажууда ажаллана, Владимир Бурлаков, Николай Лошманов, Афанасий Сальников, Г. Шендрик гэгшэд бригадиртаяа малтагдаhан участогаа бүхэлжэ оронод.

Ажалшье урагшатайгаар эхилжэ, хоохон вагонууд хойно хойноhоо нүүрhээр дүүрэжэл, дүүрэжэл байна.

— 100 вагон гаранхай, — гээд дээрэhээ Николай Чижиков мэдээсэнэ.—Үшөө 57 вагон эльгээбэб.

Комбайн, транспортерой хүүехэ абяан, хүдэлжэ байhан хүнүүдэй хүхюу зугаа замханагүй. Нүүрhэншье вагонуудта ашагдажал байна.

Теэд гэнтэ абяа шэмээгүй болошобо хэбэртэй.

— Юун болооб, юундэ зогсобот,—гээд, бригадирай hурахада дээрэhээ Николай Чижиков: хоохон вагонууд байхагүй гэжэ харюусана.

Бригадир Андрей Бурлаков нэгэ бага мэгдэхэдэл гээд эрьен харахадань, хэдэн хоохон вагонууд тээ саанахана жэдылдэнэ.

Энэ ушар hүниин 11 час багта болоо бшуу. Электровозой машинист Мащенко гэгшэ (тэдэнэй бригадада ородоггүй юм) халаамни дүүрээ, хүлеэхэ аргамнигүй, удааржа байнаб гэhэн шалтагаар ажалаа орхёод, байгаа бшуу.

Нүгөөдэ халаанай ма ерэжэ, хоohон вагонууд дань абаашажа үгэтэрэ лаковай бригада 30 мин тэ сагаа гээхэ баатай байха. Гадна бусадшье гаанаар зогсохо ушар эн да тохёолдоо hэн. Тэдэ хаа боложо, мүн лэ гаа гээбэд.

Тиибэ яабашье халаа рэхэдэ Андрей Бурлаков да түсэбөөрөө 200 ваго малтажа, газар дээрэ байбал, 310 вагон үгэ гаа.

Тиигэжэ тэдэнэр үсэд эбтэй этэйгээр ажалла ашаар «үдэр бүри да гадуур нүүрhэ үгэжэ ба hэн уялгаяа тэрэ үд үлүүлжэ шадаа бэлэй.

Ю. Ореш
горно
Гусиноозерск.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной июлиин 16.

Багшанарай анхаралда

ТҮРЭЛХИ ХЭЛЭ ЗААЛГА ҺАЙЖАРУУЛХА

Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерство. Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдтай хамтаород, буряад хэлэ болон литература заалтые эрид һайжаруулха асуудалаар республиканска научно-практическа конференци байгша оной августын 15—17-до үнгэргэхэнь.

Тус конференцидэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа ябуулагдажа байна: хэдэн зуун делегадууд аймаг бүхэнһөө һунгагдаа, багшанарай 5 секци дээрэ уншагдаха элидхэлнүүд конференци болотор хэблэгдэхэнь. Гадна энэ суглаанда Москва, Ленинград, Эрхүү болон Улаан-Үдын хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд хабаадалсаха.

Энэниие угтуулан, Д. Ошоровой статья толилбобди.

адай гэгээрэлэй системые лгаха тухай Хуулиин аб- и сагһаа хойшо манай уулинууд горитойхон ам- а туйлаа гэжэ тэмдэглэ- . Һургуулиин наһанай бү- хибүүд 8 жэлэй уялгата лсалда хабаадуулагда- а гадна, һуралсал ажа- алтай нилээд нягта хол- ой болоо.

хэтэй хамта хэшээл һай- , аша үрэ ехэтэйгээр үн- эхэ тушаа мүнөө үедэ тон анхарал хандуулагдана, цкын багшанарай дүй эл хаа хаанагүй нэбтэ- эгдэнэ.

най багшанаршье түрүү дэйнгөө— липецкынхидэй аргые хэрэглэжэ эхилэн- Жэшээнь, буряад хэлэ н литературын багшанар д Х. Д. Дамдинова ан-Үдын 1-дэхи интернат ули), Н. А. Тулусоева энэй дунда һургуули), Н. Намсараев (Хэжэнгын а һургуули), Д. С. Саве- а (Зэдын Бургалтайн һур- и), Е. С. Куриганова (Хо- дунда һургуули) болон дай нэрые онсо дурда- . Тэдэнэр түбхын түрүүн- шээлээ хэдэн шата болгон эй даабари шалгалга, тү- гараһаңаа дабталга, шэ- эмэ гаралга, гэрэй даа- үгэлгэ) хубаадаг ёһо гу- аа огто арсажа, шэнэ р, үрэ дүн ехэтэйгээр үн- эдэг болоо.

шар тиимэһээ дээрэ дур- аһан багшанарай хэшээ- ямараар үнгэргэдэг боло- тухай хэлсэе. Тэдэнэр хэ- лдээ ехэ һайнаар бэлдэ- Тэндэ хэрэгтэй болохо ы юумэнүүдээ, жэшээнь, ица гү, али карточкануу- уридшалан түхеэрдэг.

класстаа ороһонойнгоо һүү- , комментированнэ бэшэг үүлхэ гү, али һурагшад- ямар нэгэн даабари өөһэ- дөө дүүргэхыень дурадхадаг.

Иигэжэ хэшээл эхилхэдэ юугээрээ һайн бэ гэхэдэ: нэгэдэхеэр, забһарай һүүлээр ороһон һурагшад тэрэ дороо номгоржо, эбтэй эетэйгөөр хүдэлжэ эхилдэг. Хоёрдохёор, дундуур һурадаг үхибүүд даабарияа өөһэдөө дүүргэхэдээ бүри зориг бадаржа, хэшээлэйнгээ дүүрэтэр оролдосотойгоор хүдэлнэ.

Һурагшад хэшээлдээ үзэһэн шэнэ темээ гүнзэгыгөөр ойлгоод, тэрэнээ ядалдангүйгөөр хэрэглэжэ шадаха ёһотой ха юм. Ушар тиимэһээ түрүү багшанар хэшээл бүхэнөө һайнаар бодожо үзэдэг, һурагшадтаа ямар творческо хүдэлмэри бэшүүлхэ тухайгаа эртээнһээ бэлдэдэг. Тиихэдэ үхибүүдшье үргэлжэ ажаллаха дуратай болодог.

Жэшээ болгон Хэрэнэй дунда һургуулиин буряад хэлэ, литературын багша нүхэр Н. А. Тулусоевагай 7-дохи класста үнгэргэһэн хэшээл абаад харая. Хоёрдохи четвертиин дүүрэхеэ байһан тула, түрүүн гараһан дүримүүдээ бэхижүүлхэ хүдэлмэри дурсагдаһан хэшээл дээрэ хэгдэһэн байна.

Багша класстаа ороһоор, комментаторнуудые томилно. Иимэнүүд мэдүүлэлнүүд үгтэнэ: «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум манай партиин түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэхэ». «Эсэгэ ороноо хамгаалга—СССР-эй эрхэтэн бүхэнэй арюун нангин уялга мүн».

Һурагшад эдэ мэдүүлэлнүүдые шадамар бэрхээр тайлбарилаад, һүүлээрнь багшынгаа үгэһэн даабари дүүргэнэ.

— Мүнөө та бишыхан рассказ бэшэхэт. Энэ зураг дээрэ харуулагдаһан үгэнүүдые хэрэглэн, 6—7 мэдүүлэлтэй рассказ зохёохот. Тиихэдэ тэрээн соотнай нэгэ түрэл гэшүүд байха ёһотой. Зай, бэшэжэ эхилэгты,—гэжэ багша дурадхана. Һурагшанар тэрэ дары эбтэйгээр ажаллажа эхилнэ... Тиигэһээр байтар зарим һурагшад бэшэжэ дүүргээд, гараа үргэнэ.

Багша, хэдэн һурагшадай хүдэлмэри шалгаад, гэртээ багахан рассказ зохёохо, тэндэһээ хоёр мэдүүлэл абажа, синтаксическа тайлбари хээд ерэхэ гэһэн даабари үгэнэ. Һүүлээрнь багша самбар дээрэ бэшээтэй байһан мэдүүлэлнүүдые уншажа үгэнэ. Тэдээндэ мүн лэ тайлбари хэгдээд, хэшээлэй дүнгүүд гаргагдана, һурагшадта сэгнэлтэ табигдана.

Гэбэшье буряад хэлэ, литературын болон эхин һургуулинуудай зарим нэгэн багшанарай эдэбхи оролдосо гаргадаггүйнь халагламаар.

1962 болон 1963 онуудай туршада буряад һургуулинуудта гэгээрэлэй министерствын текстээр шалгалтын хүдэлмэри хүүлхэдэ, зарим һургуулинуудта ехэ бирагүй дүнгүүд гараа һэн. Жэшээнь, Хяагтын Үлзытын эхин һургуулиин олон һурагшад «2», «1» гэһэн сэгнэлтээр бэшээ һэн. 4-дэхи классай 21 һурагшадһаа 10 хүн муу сэгнэлтэ абаа һэн. (Багшань Ломбоцыренов Ш. Л.), Зэдын Үлэгшэнэй һургуулиин 3-дахи классай 35 һурагшадһаа 17 һурагша «2», «1» гэһэн сэгнэлтэ абаһан юм. (Багшань Дымбрылов Б. Д.).

Дээрэ дурсагдаһан болон бусадшье багшанарай хэшээлдэ ороходо иимэ дутуу дунда зүйлнүүд үзэгдөө һэн:

1. Түрүү багшанарай дүй дүршэл муугаар хэрэглэгдэнэ. Ушар тиимэһээ хэшээлнүүд хуушан янзаар үнгэргэгдэнэ. Хэшээлэйнгээ ехэнхи хубиие гэрэй даабариие шалгалга ба үзэһэн материал дабталгада гаргашалаад, шэнэ темэ үзэлгэдэ тон багахан саг үлөөдэг.

2. Үхибүүдэй оюун бодол хүдэлгэхэ, хүдэлмэрилүүлхын орондо ном дээрэ байһан бэлэн упражнени гү, али самбар дээрэ хэдэн мэдүүлэлнүүдые бэшүүлээд, шэнэ темэ үзэлгэеэ хизаарладаг. Иимэ болохолоороо һурагшадай һонирхол үүсхэл эрид доошолдог, түрэлхи хэлэ, литератураяа тэдэнэй гүнзэгыгөөр шудалха эрхэ байдал гүйсэдөөр олгогдодоггүй байна.

Август һарада болохоёо байгаа научно-практическа конференцидэ дунда болон найман жэлэй һургуулинуудай буряад хэлэ заадаг бүхы багшанар, буряад эхин һургуулинуудай зарим һургагшанар хабаадалсаха байна.

Тус конференци дээрэ дүй дүршэлөөр баян багшанар, методистнууд болон хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд элидхэлнүүдые хэхэ, тиихэдэ буряад хэлэ болон литература заалгые яажа, ямар аргаар улам һайжаруулха тухай хөөрэлдөөн болохо гээшэ. Энээндэ бэлэдхэлтэй ерэхэ шухала гэжэ һанагдана.

Д. Ошоров,
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

Ородой уран зурагай выставкэ



Зураг дээрэ: «В. И. Ленин таряашадтай уулзана» гэжэ В. Г. Цыплаковай зураг бүгэдын анхарал татана.

Ф. Сорокиной фото.

Ирагуу һайхан хүгжэм шагнахадаа хүнэй сэдьхэл баяраар халин дэлбэрдэг... һайн зураг харахадаа баһа тиигэжэ баясадаг.

Июнь һарын эсэс багта ниислэл Улаан-Үдэдэмнай арадай культурын һайндэрэй эхилхэтэй хамта, Москвагай болон Россин Федерациин бусад нютагуудай уран зураашадай 200-гаад зохёол городой 1-дэхи һургуулиин 3 дабхар байшан соо табигдаһан байна. Үнгэрһэн 10 гаран хоногто тэрэниие хэдэ мянган хүнүүд орожо хараба.

Теэд залнуудтань орожо үзэел даа, ямар зурагууд табяатай байдаг юм хаб.

Коридор соо үлгөөтэй хэдэн зураг. Киргизэй ССР-эй арадай уран зурааша Г. А. Айтиевай «Хадада таряа хуряалга» гэһэн картиные харахада, саридаглан үндэр Саяамнай абаһаар һанаанда ороодхино.

Үни һүрилэгдэһэн үбһэнэй хэдэн һүриин саагуур үргэн ехэ таряалангай газар алтаран нэмжыжэ, тэгдундуурнь комбайн-онгосо тамаран, самсаал гаргажа ябана. Алад саагуурнь хада уулануд ээм мүрөө ниилэжэ, саһата үндэр шобхо орой дэнзэнүүдээрээ яларан харагдана. Түнхэн, Саяанай байгаалидал тон адлишуу...

Энээнһээ залгуулаад Э. Я. Выржиновскиин «Үбэлэй эхин Торжок» гэжэ зураг. Багахан хотын яһала һонин хэһэг харуулагдана: нюсэгэн оройтой хуушан ород сүмэ. Тэрээндэ дүтэхэнэ хоёр дабхар шара шулуун гэр. Дээрэнь Улаан туг, ханадань улаан лозунг ялабхина... Хамаг гэр бараанай орой бамбагар зөөлэн саһаар хушагданхай. Агааршье айхабтар тунгалаг... Шүлэгшэ хүнэй шүлэглэмөөр! Иимэ тодо хурсаар городтохи үбэлэй байгаали, амисхал харуулагдаһан байна.

Пейзаж, байгаали зураһан зурагуудһаа энэ хоёр лэ онсо һуури эзэлнэ гээшэ ха.

Графическа зурагуудһаа РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, СССР-эй уран һайханай академиин гэшүүн-корреспондент, гүрэнэй шангай лауреат Ю. М. Непринцевэй «Ленинград тухай хөөрөөн» гэһэн зураг илангаяа һонирхолтой. «1941 оной декабрь» гэжэ гаршагтай зураг: түмэр шэрээ дээрэ наһа бараһан (туража ами табиһан байгаа гү даа) эхынгээ дэргэдэ айхабтар зүдэршэһэн, үлэсэшэһэн, даарашаһан 5—6 наһатай басагахан үбэлэйнгөө хамаг хубсаһа үмдэнхэй, хүл дээрээ арайхан зогсоно. Тэрээниие тэбэреэд ара таладань совет сэрэгшэ ехэ гашуудангяар харана. Иимэ ехэ зоболон үзүүлһэн фашис булимтарагшадта зэбүүрхэн зогсоно. Хоро үһөөгөө абахаар хододоо бэлэн! Энэ зураг харахадаа, дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүд, илангаяа Ленинградай блокадын хатуу шанга үдэрнүүд айхабтар элеэр һанагдажа, «иимэл юумэн дахинаа дабтагдахагүйнь болтогой» гэһэн бодол сэдьхэлдэ ороно, эб найрамдал бэхижүүлхын хойноһоо оролдолсохо, эршэмтэй һайнаар ажаллаха зориг түрэнэ.

Үгышье һаа, шорон энеэдэтэ, шог зугаата Б. Ефимовэй, Л. В. Сойфертисэй, Ю. А. Ганфын зурагуудые абажа үзэе. Тэдэнэр гол түлэб уласхоорондын асуудалда бүхы зурагуудаа зорюулжа, дайн сэрэг жүрөөдэгшэдые айхабтар хурса мэргэнээр шүүмжэлэнхэй. Сэдьхэлээ ехэл ханажа харамаар! Мүн «Хүн хүндөө хани, нүхэр ба аха дүү», «Хүн хүндөө шоно» гэһэн Б. Ефимовэй зураг коммунизм, капитализм хоёрой ямар үндэһэн ехэ илгаатай байһаниие гүнзэгыгөөр уудалан харуулна. Е. Б. Щегловой шог зугаата хүхюу зурагуудые хараад, түрүүшээр энеэжэ байтараа, гэнтэ бодолгото болон зогсохошье улад, бии хаш. Жэшээнь, «Үгы, таанад будаа таряа һэмнайт?» гэһэн зураг. Үбдэгсөө үсхэн бүшмэгөөр ургаһан таряалан соо хэдэн хүнүүд зогсоно. Нэгэниинь асуудал табина. Нүгөө гурбаниинь: «Үгы, энэ будаа таряа һамнайбди, яахадаа наран сэсэг ургашоо гээшэб?» гэһэншүүгээр (гэжэл хаш даа) бодолгото болонхойнууд, газар уруу шэртэн, айхабтар һанаа үнөөндэ абтанхай, гүнзэгы бодол бисалганал. Энэ зураг шог зугаатайхан зураг. Энеэдэтэйшье һаа, ехэ һургаал боложо үгэмөөр. һайн зураг гээшэмнай иимэл шуу даа. Тэрэшэлэн В. Я. Коноваловай зурагууд хурса удхатай.

Д. В. Беляевай (Ленинград) «Хүбүүн» гэжэ зураг. Диваан дээрээ бамбагар томо сагаан подушка руу умбан унтажа хэбтэһэн үхибүүн. Хүрин одеяло хүл дээгүүрнь намиранхай. Амгалан һайхан ажабайдал гээшэ иимэл ха юм!

Гүрэнэй шангай лауреат Ю. П. Кучагай (Москва) «Хатар нааданай урда тээхэнэ» гэжэ зурагые хүн зон мүн лэ ехээр һонирхоно. Хүдөөгэй модон ханатай клуб. Үдэшын саг. Жиирэйхеэр хубсалһан эдир залуухан басагад гонзогор ута модон һандали дээгүүр жэрылдэн һуужа, хатар нааданай эхилхые хүлеэнэд. Табуулаа ондо ондоо абари зантай: хүнгэншэг хүхюу, томоотой ухаамсар, хүдхэ хамаагүйшэг — иимэ гурбан ондоо басагад һууна янзатай.

— Энэ яаһан тоё зураг бэ! Хажуудань зэргэлэн һуулсаха, хатар наада наадалсаха дуран хүрэнэ, — гээд хүдөөгэй нэгэ басаган хөөрэжэ байгаа һэн. Нээрээшье, энэ зураг ажабайдал сооһоо абтаһан амидын хэһэг лэ! Басагадыньшье бодото бэеэрээ гэхээр.

Зүгөөр В. Г. Цыплаковой (Москва) «В. И. Ленин таряашадтай уулзана» гэһэн зураг выставкын эгээн эрхим шэмэг болоно. Хүдөө нютагай һаруул номхон тэнгэри... Гэр байранууд. Шэгэбшэтэй хара малгай, хара тухэреэн захатай пальто — үбэлэйнгөө мэдээжэ хубсаһа үмдэһэн урин налархай Ильич таряашадтай уулзана. Халааһатай хүрин баршаадха дэгэл үмдэһэн үгытэй таряашан үбгэн, ногоон шаль хэдэрһэн шабганса хоёр, юушьеб, айхабтар шуналтайгаар инаг багшадаа хөөрэнэд. Дэргэдэнь хоёр-гурбан үхибүүд. Шархатаһан улаан сэрэгшэ тэрэ хоёр хүгшэдэй ара таладань зогсон, энеэбхилнэ. Шобхо малгайтай, улаан лентэ хадаһан шинельтэй, үрөөһэн хүлынь—модон. Бүдүүн сагаан хуһанай саанаһаа дүүрэн хүнэг үргэлһэн басагахан ехэ баяртайгаар шагнаархан зогсоно... Ехэ тэмсэлэй һүүлээр тогтонижоһон амталан байдал. Шэнэ ажабайдал хамаг зониие угаа ехээр һонирхуулна. Шэнэ һонин, ойлгогдосогүй орёо асуудалнуудшье гаража ерэнэ янзатай. Ильичнай аргагүй анхаралтайгаар шагнажа, заабари захяа үгэнэ.

Энэ зурагай удха айхабтар гүнзэгы. Мүн үнгэ шэрэнь тон зохидоор тааранхай. Энээнэй асаргадаһандань выставкынхидтэ онсо баяр хүргэмөөр.

Тэрэшэлэн хэдэн мрамор, гипс дүрэ зурагууд ехэ һонирхолтой. А. П. Чеховэй (авторынь М. Аникушин) Н. С. Хрущевой (Н. В. Томскиин), Жак Дюклогой (Е. В. Вучетичын) болон бусадай баримал портредууд бүгэдын анхарал татана.

Дурсагдаһан выставкэ дээрэ элдэб янза түхэлэй зурагууд, скульптурашье табигдаһан байба. Хүн зон айхабтар һонирхон хаража, сэдьхэлэй тэжээл абаа.

«Выставкэдэ ороһондоо ехэ баяртайнуудбди. БурАССР-эй тогтоһоор 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, иимэ выставкэ эмхидхэһэндэтнай баясхалан хүргэнэб. Манай ажабайдалые уран зурагууд ямар һайханаар шэмэглэнэб!

Һайнлаа, һайн! Хододоо айлшалан ерэжэ байгыт,—гээд, багша С. Будаева тусхай дэбтэртэ тэмдэглэһэн байба. «Энэ выставкэ хараһамнай хэзээдэшье мартагдахагүй», — гэжэ Улаан-Үдын 1-дэхи һургуулиин 5-дахи «Б» классай һурагшад Л. Михалева, Г. Баранова гэгшэд бэшэнэ.

«Маанад, хүдөөгэйхид иимэ үзэсхэлэнгые түрүүшынхеэ харабабди. Бахатайл байна даа. Хүдөө нютагуудаарнай ябажа байгыт» гээд, Хэжэнгын механизаторнууд тэмдэглэнхэй.

Юрэдөө, дурасхаалта дэбтэртэнь янза бүриин хүнүүд бэшэһэн байбашье, бултааран лэ ехэ баяр баясхаланаа мэдүүлэнхэй.

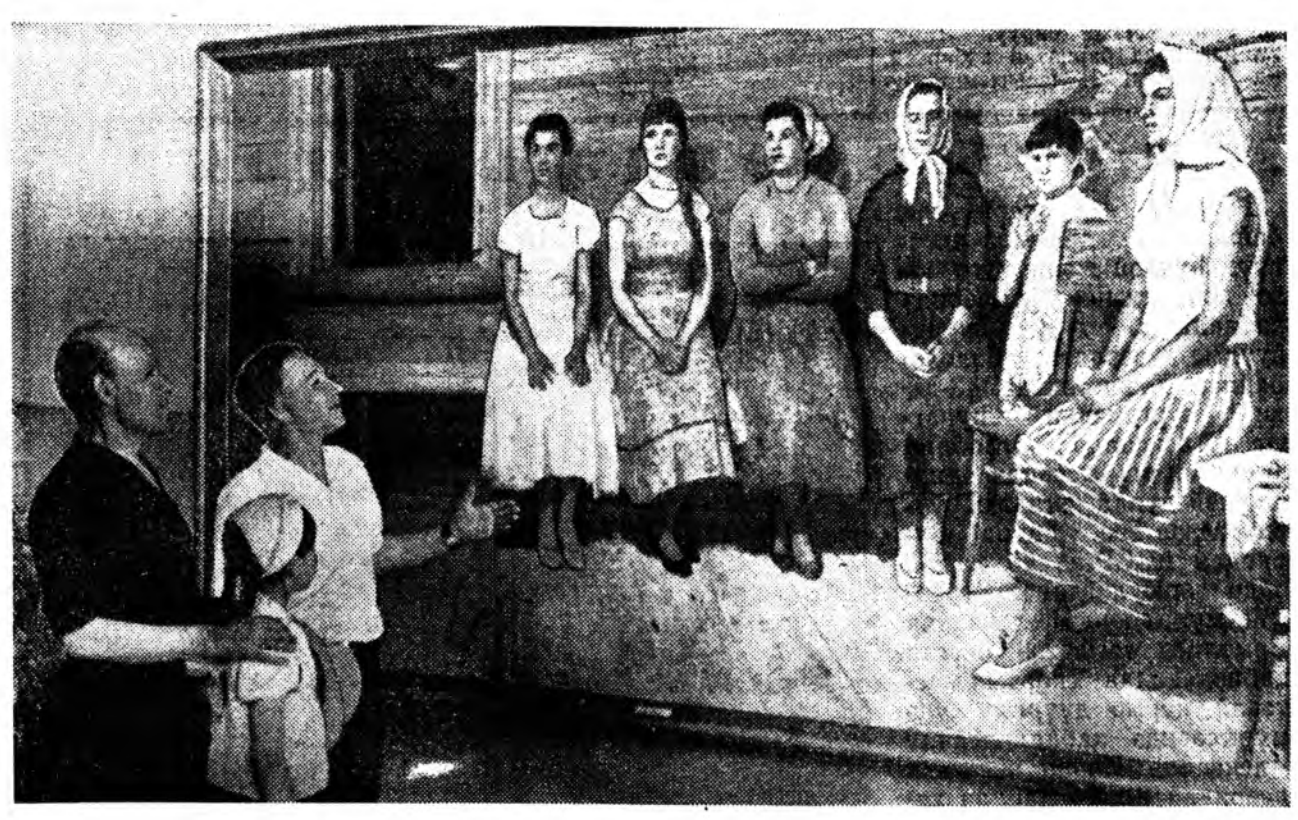
Дурсагдаһан выставкэ ородой уран зурагтай танилсуулхаһаа гадна, ехэ хүмүүжүүлхы үүргэ дүүргэнэ.

Р. Цыбинов.



Зураг дээрэ: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Улаан-Үдын 3-дахи дунда һургуулиин багша Агния Дамдиновна Яжинова һурагшадтаяа хөөрэлдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.



Зураг дээрэ: «Хатар танцын урдахана» гэжэ Ю. П. Кучагай зураг хараһан лэ хүнүүд һайшаана.

Социалис оронуудаар

Аха дүү ёһоной харилсаа холбоон хүгжэнэ

УЛААН-БААТАР, июлиин 11. (ТАСС). Монголой арадай-революционно парти арадай засагай жэлнүүдэй үедэ агууехэ Ленинэй партитай — КПСС-тэй ёһотойл аха дүү ёһоной харилсаа холбоонуудаа саг үргэлжэ бэхижүүлһэн, хүгжөөһэн байна. Энэ харилсаа холбоон марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмда үндэһэлнэ. Энэ ушар манай партиин, бүхы арад зоной омогорхол болоно гээд «Үнэн» газетын түрүү бэшэг соо тэмдэглэгдэнхэй.

Советскэ Союзай Коммунис партии өөрынгөө түүхын туршада марксизм-ленинизмын тугые дээрэ үргэжэ ябаа, дэлхэйн шэнэ дайе усадхаха, бүгэдэниитэрээ, сэдөөр буу зэбсэг хуряаха, амгалан ёһоор зэргэ оршон байха тухай арадуудай агууехэ тэмсэлые толгойлжо ябана гэжэ тэрэ бэшэг соонь заагданхай.

Өөрынгөө арадай-революционно партиин хүтэлбэреэр монгол арад социализмын бүрин түгэс илалта тээшэ дабшажа ябана гэжэ «Үнэн» газетэ үргэлжэлүүлнэ. Тиихэдээ агууехэ совет арад, аха дүү бусад оронуудай тэрэ туһада түшэглэнэ. КПСС-эй XX, XXI, XXII съезднүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд, КПСС-эй шэнэ Программа МНР-эй ажалшадые зоригжуулна гэжэ тэрэ бэшэг соонь тэмдэглэгдэнхэй.

Арадай Венгриин амжалта

БУДАПЕШТ, июлиин 12. (ТАСС). Оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбые Венгриин ажалшад амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Иигэжэ энэ түсэбөө хоёр жэл хахадай саада тээ бэелүүлжэ эхилээ һэн.

Шэнэ цех, предприятинууд хойно хойноһоо ашаглалгада оруулагдана. Дунайн цементнэ комбинат Вац городто хүдэлжэ эхилээ. Жэлдээ нэгэ миллион тонно цемент тус комбинат гаргаха юм. «Хани барисаан» гэдэг нефть дамжуулгын түхеэрэлгээр Волгын нефть Венгридэ абаашагданхай. Мүн 600 мегаватт хүсэтэй электростанци бодхоогдожо байна. Тус бүридөө 150 мегаватт хүсэтэй энэ электростанцида хэрэглэгдэхэ гурбан турбиные Советскэ Союз бүтээжэ үгэхэ юм. Гадна хүдэлжэ байгаа олон предприятинууд шэнэдхэн заһабарилагдаха, үргэдхэгдэхэ байна.

Венгриин хото, хүдөө нютагуудаар байрын гэрнүүдые улам олоор барина. Табан жэлэй түрүүшын хоёр хахад жэлэй туршада 105 мянган квартиранууд баригдаһан байна бшуу. Мүн энэ жэлдэшье 57 мянган квартиранууд бэлэн болгогдохо. Табан жэлэй түсэбэй эсэс багаар 300 мянган квартиранууд бэлэн болгогдохо. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 50 мянгаар олон болоно бшуу.

Венгриин хүдөө ажахы мүн лэ амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Улам бүри бэхижэн хүгжэжэ байгаа үйлэдбэриин кооперативууд урдынхиһаа бүри ехэ продукци таргана. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада 0,57 гектар газарһаа дунда зэргээр 11 центнер шэниисэ абтаһан байна бшуу. Тракторнуудай тоо улам олошоруулагдажа, мүнөө 60 мянга хүрэнхэй. Табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор уһалагдадаг газар 460 мянган хольд (нэгэ хольдонь 0,57 га) хүргэгдэхэ байгаа. Зүгөөр энэ жэлэй эсэстэ тэрэнь 515 мянган хольд хүргэгдэхэ болобо.

Улаан-Баатарта болоһон һайндэр

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). «Өөрынгөө орон дотор социализм байгуулгые эсэслэн бэелүүлхэ, социалис можын оронуудай хүсые арьбадхаха гэһэн уряатайгаар монгол арад национальна һайндэрөө—арадай революциин 42 жэлэй ойе тэмдэглэбэ.

Ниислэл Улаан-Баатарай гудамжанууд һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Ехэ гэр байрануудай фронтон дээгүүр Маркс, Энгельс, Ленинэй, Монголой революциин вождь Д. Сухэ-Баатарай, Н. С. Хрущевой, МНР-эй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредууд харагдана.

Арадай революциин гайхамшагта герой Д. Сухэ-Баатарай нэрэмжэтэ түбэй талмай дээрэ олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг болоо. МНР-эй арадай сэрэгүүдэй хэрэгүүдэй талаар министр, арадай армиин генерал-полковник Ж. Лхагвасурэн тэндэ үгэ хэлэһэн байна. Монголой арадай-революционно партиин ЦК-гай, МНР-эй правительствын даабаряар Ж. Лхагвасурэн оронойнгоо ажалшадые, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадые национальна һайндэртэй дашарамдуулан халуунаар амаршалба.

Удаалуулан Сухэ Баатарай нэрэмжэтэ талмай дээрэ сэрэгэй парад, ажалшадай жагсаал болоһон байна.

Кино харагшадай тоо улам олошорно

ПЕКИН, июлиин 12. (ТАСС). Арадай Хитадта кино харагшадай тоо ехээр олошоронхой. Кино хадаа искусствын эгээ дэлгэрэнги хубинь болоһон байна. Хэдэн зуугаад мянган хүн зон үдэр бүхэндэ кинотеатрнуудта, культурын ордоной харалгын залнуудта, клубуудта, хүдөөгэй кинотеатрнуудта ерэжэ кино харадаг.

Хитадай Арадай Республикада мүнөө үедэ 33 киностуди бии. Тэдэнэй 11-ниинь уран һайханай фильмнүүдые гаргадаг юм.

Үнэн болоһон ушарые харуулһан, хроникальна кино арадай засагай жэлнүүдэй туршада олоор гаргагдадаг болоо.

«Богони һонин», «Хитадай мүнөөдэрэй хүгжэлтэ», «Дэлхэйдэ болоһон һонин» гэһэн 1500 киновыпускнуудые һүүлэй жэлнүүдэй туршада Хитадай, гадаадын оронуудай хүн зон хараһан байна. Мүн үнэн болоһон ушар тухай 640 богонихон киное хараһан.

Буряад дайдада, минии үетэндэ

Хорёодтой сасуутан буряад Мэдэгма,
Хойто зүгэй үүрые намтай угтаагүйш.
Халтар харын нюрганай дүлэтэхые
Хараагүйш,—ши талын инаг Мэдэгма!
Дэлхэйе үрэжүүлэн хонидоо бэлшээнэш,
Дэлхэйе гоёохоо хоюулан түрөөбди.

Халуухан агаарай, набшын һабинаанда
Хабартаа би оройо тэнжээнэб, урилдан.
Залуушье һаа, холые хараабди.
Замбуулинда аха дүүнэр ниидэлгээ дүүргэнэ.
Зүүдэндээ, һанаандаа бэшэ, харин
Зүнгөөрөө, бэлигээрээ космосто гаранабди.
Талаанай сэхые, һанаанай нэгые,

Тайгадахи дүлые, Мэдэгмада дурыем
Бултанда дуулгаһайб, дүшэдэхи жэлээр
Буряадай уужам дайдада.

Түгэнэ. Витимэй үетэндэ!

Владимир Лоргоктоев, *эвенк поэт.*

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1963 оной июлиин 16.

Ажалай арюун замаар

Түрэл оронойнгоо, арад зонойнгоо аша туһада хүдэлжэ ябаһан хүнэй ажал ямар ехэ хүндэтэйб! Тиимэшье байнгүй яахаб. Юуб гэхэдэ, түүхэтэ долоон жэлэй асари ехэ түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ, хүн түрэлтэнэй жаргалта һайхан ерээдүй—коммунизм байгуулха хэрэгтэ—хубитаяа оруулжа байһан хүн бүхэнэй хүдэлмэри тон хүндэтэй ха юм.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой Хаяа тосхондо Жамсо Гомбоцыренович Цоктоев ажаһуудаг юм. Энэмнай 1930 ондо колхозой тогтоһонһоо хойшо хамтын хэрэгэй түлөө оролдожо ябадаг хүн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадалсажа, гүрэн түрынгөө энхэ байдалай түлөө тэмсээ. Һүүлэй табан жэлэй хугасаа соо Жамсо Гомбоцыреновичэй хэжэ байһан ажалай хуудаһануудые иража хараха болоо һаа, иимэ.

...Байгша оной май һарын хориной үдэр урда урдынхиһаа дулаан байба. Наранай алталмал туяа Хёлго мүрэнэй тохойнуудаар, ой модоор хушагдаһан хангал уулануудаар сасарна. Энэ үдэр Жамсо Гомбоцыренович кукурузынгаа полидо дахинаа ошобо. Эрхим шанартайгаар элдүүрилэгдэн, үтэгжүүлэгдэһэн, һайрамай уһаар уһалагдаһан газар эзэеэ хүлеэжэ ядаһандал, үглөөнэй наранай туяада нэмжын харална. Жамсо Гомбоцыренович эзэн ёһоор газараа харана, хирэ хирэ болоод лэ тонгойжо гартаа газарай хүрьһэ абаад үзэнэ. «Одоолшье тарилгаяа эхилхэ сагнай ерэбэ даа. Саг хүлеэдэггүй һэмнай» гэжэ бодоһоор кукурузашан гэр тээшээ гэшхэлбэ. Хаяа тосхоной захада хүрөөд ябатараа, тракторист Цыбик Параевтай уулзашоод:

— Юрэдөө, намһаа түрүүлшэбэлтайш,— гээд Цыбик энеэбхилнэ.

— Тиигэбэл гээшэ хаб,— гэжэ Цоктоев харюусаад, саашань иигэжэ нэмэбэ. — Зай, нүхэр, үглөөдэр эхилхэ болоо гээшэ хабди. Юун гэжэ һананаш.

— Юуншье гэжэ һанахабиб даа. Теэд шинии ошожо хараа хада, минии ябаһанай хэрэггүй. Үглөөдэртөөл эхилэе,— гэбэ Цыбигынь.

...1958 ондо кукуруза ургуулха тусхай звено колхозой гэшүүн Ж. Г. Цоктоевто даалгагдаһан юм. Тиихэдэ оройдоо 50 гектарта кукуруза таригдажа, га бүриһөөнь миил 100 центнер ногоон набша хуряагдаа. «Юундэ бага ургаса абтааб, ямар шалтагаанаар? Юрэдөө, оролдоо һэмнай. Үгы даа. Энэ ургамалда онсо анхарал хэрэгтэй. Пэн түрүүн газараа һайнаар элдүүрилхэ, үтэгжүүлхэ, уһалха ёһотой. Эгээ шухала юумэн гэхэдэ, болзор, соонь тарилгаяа хэхэ, һайнаар харууһалха...

Тэрэ гэһэнһээ хойшо олохон жэл үнгэрөө. Мүнөө Ж. Г. Цоктоев аймагай суута кукурузашан болонхой. Үнгэрэгшэ жэлдэ 220 гектарай га бүриин 800 центнер кукурузын ногоо набша ургуулжа, амжалта туйлаа. Нёдондо нүхэр Цоктоев партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар гурбадахяа шагнагдаһан, Москва хото ошожо, түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсаһан.

Хайшан гээд үндэр ургаса абанабта? гэһэн асуудалда Жамсо Гомбоцыренович тобшохоноор иигэжэ харюусана: «Оролдохо хэрэгтэй». Зүб даа. Оролдожо хүдэлөөгүй һаа, ямаршье ажал дээрэ амжалта туйлагдахань бэрхэтэй ха юм.

Долоон жэлэй табадахи жэлдэ нүхэр Цоктоев кукурузынгаа талмайе 320 гектар болотор үргэдхөөд, тарилгаяа һайн шанартайгаар, түргөөр хэжэ, кукурузашадай мүрысөөндэ дахин илаа. Үнгэрэгшэ жэл Жамсо Гомбоцыреновичэй звенодо барюулагдаһан колхозой правлениин, парткомой дамжуулгын Улаан туг мүнөө тэндээ үлөөгдөө.

— Дамжуулгымнай Улаан туг найдамтай гарта,— гэжэ колхозой парторг Александр Яковлевич Кузнецов хөөрэнэ. — Нүхэр Цоктоев энэ жэлдэшье баян ургаса хуряаха байха. Мүн бусад кукурузашаднай түрүү һууриин түлөө тэмсэжэ байна. Энэ ехэ мүрысөөндэ үнэн зүрхэнһөө оролдоошод лэ илажа гараха юм бэзэ,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Жамсо Гомбоцыренович кукурузаяа хоёр дахин борнойлжо дүүргээд, саашанхи харууһалгын хүдэлмэри ябуулжа байна. Коммунис партиин гэшүүн, аймагай суута кукурузашан Жамсо Гомбоцыреновичэй Цоктоевой ажалдань шэнэ амжалта хүсэе.

Лубсан-Дондок ГОМБОЕВ.

Онсын ушарал

Үдэшэ оройхон. «Поликлиника — ЛВРЗ» гэһэн зогсолто дээрэ трамвай хүлеэгээшэд сохом дүшэ табин хүн бии хэбэртэй. Ажалаа дүүргээд, гэр бүлэдөө яаража ябаһан Улаан-Үдын ТЭЦ-эй автослесарь Константин Прохорович Крекшиниие тэдэ олон зоной дунда танихашье хүн үгы байхадаа болоо ёһотой. Юугээрээшье илгаагүй жорын хүн даб гээд хүнэй нюдэндэ тороодхидоггүй ха юм.

Гэнтэ онди набтагар үүлэд тэнгэриин баруун хаяаһаа хумхаатай түргэнөөр бии болоод, түр зуурхана тэнгэри бүрхөөжэ, оршон тойронии сошормог байдалда оруулжархина. Уйлажа байһан үхибүүндэл һара үүлэнэй забһараар халта харагдаад, үүлэндэ залгюулшаба. Бүрхэг тэнгэри соорошоһондол тад-няд гээд, хүйтэн дуһалнуудаар аадарлаба.

Гэнтэ харанхын дундаһаа «Туһалыт, тоножо байнал!» гэһэн сошормог абяан дуулдаад, замхашаба. Зон һэр-шэр гэлдэбэшье абяа гараһан зүг руу ошохоёо зүрхэлбэгүй. Хүнэй тонуулжа байхада тэсэхээр аал? Үгы даа. Үгы! Крекшин түр зуура абяанай соностоһон харанхы руу үгы болошобо. Тэндэ байгаашадай дундаһаа хэншьеб «Яагаа зүрхэтэй хүн гээшэб» гэжэ өөрөөшье мэдэнгүй дуу гаражархина. Крекшин тонуулшаниие Орешковой нэрэмжэтэ парк соо хүсэжэ бариад, дороо даран мухарипшаба. Тэрэ хүнинь хэды томо бэетэй байбашье, Крекшинэй ажалша бата тартa тэсэбэгүй. Тонуулшанай баруун гарта юум даа зада бариатай хэбэртэй.

— Часыгымни... часыгымни булягаа, — гэжэ хойноһоонь хүсэһэн хүн һалаганажа байба.

— Гарга гэнэм часыгынь!

— Ямар час? Тоннл саашаа, би абаагүйб.

— Абаагүйб гэнэ гүш? Гарташ юум? Харуула?

Тонуулшан аргынгаа барагдахада часыгынь бусааха баатай болоо һэн. Тэрэ үедэнь дружинннгууд бии болоод, тонуулшаниие милициин зургаанда абаашабад.

Энээнэй урда хоёр дахин судай урда зогсоһон тонуулша Черкасов мэнэ һаяар гурбадахяа гэмээ амсаха болобо.

— Һайнта даа, танай үгы һаа, тонуулаад дүүрэхэмни гээшэл, — гэжэ хохидолдо ороошо Крекшиндэ баяр хүргөө бэлэй.

...Тэдэ олон зоной дунда һайхан сэдьхэлтэй Константин Прохоровичые таниха хүнүүд үсөөн байгаал ха. Мүнөө энэ нүхэрнай Улаан-Үдын ТЭЦ-тэ хуушан ажалдаал хүдэлһэн зандаа. Цехтээ профоргоор һунгагдаһхай юм. Эрхим ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда суутай, өөртөө эрилтэ ехэтэй нүхэр юм.

— КПСС-эй ЦК-гай июнь һарада боложо үнгэрһэн Пленумэй материалнуудые шудалжа байнхайб. Коммунис обществодо хүдэлхэ, ажаһууха шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ гэһэн Пленумэй тогтоолтой танилсаад, баярлахын ехээр баярлааб,—гэжэ Крекшин хөөрэнэ.

Коммунис үзэл һэноной жэшээ харуулһандань энэ нүхэртөө баяр хүргэе.

П. Сыромятников,
милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

Хүдэриин совхоздо

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Совхозой дирекци болон партийна комитет һү һаалгаар июнь һарын социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба. Энэ мүрысөөндэ 7-дохи гүүртын малшад эрхимлээ. Тэдэнэр июньдэ бүхы гүүртээрээ үнеэн бүриһөө 240 литр һү һаажа совхозой дирекциин, партийна комитедэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Тус гүүртын мэдээжэ һаалишан Мария Цыбикжанова июньдэ үнеэн бүриһөө 283 литр һү һаажа, управлениин ажахынуудай малшадай дунда түрүү һуури эзэлээ. Мүн залуу һаалишад Мария Очиржапова, Раднацу Доржиева гэгшэд түрүү һаалишанһаа заахашье гээгдэнэгүй. Тэдэнэр июнь һарада үнеэн бүриһөө тус тустаа 270—280 литр һү һааган.

Алтайн һаалишад туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. Мүнөө тэдэнэр бүхы гүүртээрээ үнеэн бүриһөө сүүдхын 10 литр һү һаадаг болохын түлөө тэмсэжэ байна.

1220 ГРАММААР...

Семен Семенович Гуляев хэдэн жэлэй турша соо совхозой нэгэдэхи отделенидэ мал адуулагшаар хүдэлжэ, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Мүнөө тэрээндэ 147 хашараг даалгагдажа үгтэнхэй. Семен Семенович сугтаа хүдэлдэг Павел Ломоносов, Александр Нечаев хоёртойгоо харууһалжа байһан малаа һайнаар адуулжа, хаһа болзор соонь уһалһанай ашаар июньдэ толгой бүриинь шэгнүүрые 1220 граммаар нэмээгээ.

Г. Раднаев,
совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

Мүрысөөндэ бэлдэнэ

Городой пионернүүдэй байшангай авиамоделистнүүд һүүлэй жэлнүүдтэ зоно хоорондын мүрысөөндэ хабаадажа, түрүү һууринуудые эзэлдэг боложо байна. Жэшээлхэдэ, 3-дахи һургуулиин һурагша Александр Оглоблин һүүлшын мүрысөөндэ эдиршүүлэй дунда нэгэдэхи һуури эзэлээ һэн. Гадна Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан городой мүрысөөндэ Александр Ермолаев гэгшэтэй сугтаа хабаадахадаа спортын мастерай нормо дүүргээ. Энэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан Александр Кирин нэгэдэхи разрядай нормо лаблан харуулба.

Элэ нүхэднай саашадаашье һайнаар бэлдэжэ, болохоёо байгаа зоно хоорондын мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлажа шадаха бшуу. Тиихэдэ мүн бусадшье авиамоделистнүүд һайн сэгнэлтэ абадаг болонхой. 3-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Валерий Пронота дүрбэн мотортой «Украина» гэжэ пассажирска самолёдой модель уран гоёор бүтээжэ, нэгэдэхи һуури эзэлһэн байха. Хоёрдохи һуурида «ЯК-9» түхэлэй сэрэгэй истребителиин модель харуулһан Георгий Пашков гараа.



Мүнөө үедэ пионернүүдэй байшангай авиамоделистнүүд болохоёо байгаа мүрысөөндэ түгэс бэлдэнэ. 39-дэхи һургуулиин һурагша Владимир Заиграев механическа двигательтэй ниидэдэг модель, 16-дахи һургуулиин Юрий Эпильштейн планер бэлдэжэ байнад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: авиамоделист Валерий Пронота «Украина» самолёдой моделиин дэргэдэ.

Ф. Сорокиной фото-текст.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной июлиин 16.

Һүлдэ дурасхаалынь арюун байг л…

Буряадай АССР-эй дүшэн жэлэй ойе һайндэрлөөд байнабди. Буряад оронoймнай олон түмэн ажалшад Коммунис партиингаа ударидалга доро социализмын шэнэ байдал тогтоогоод, коммунизмын гэрэлтэ һайхан ордон бодхожо байна. Манай арадай түүхэтэ илалта агууехэ Октябриин революциин ашаар, совет засагай хүсөөр, ленинскэ национальна политикын аша үрөөр туйлагдаа.

Мүнөөдэрэймнай жаргал тиимэ бэлээр ерээгүй. Байгалай үмэные сагаантанһаа, хариин сэрэгэй булимтарагшадһаа сүлөөлгэдэ хүдэлмэришэд, таряашад, улаан партизанууд гайхамшагта баатаршалга гаргажа, ами бэеэ гамнангүй тэмсэһэниинь мартагдаха ёһогүй. Адмирал Колчагай, атаман Семеновой сэрэгые уй бута сохиһон, ерээдүйн зол жаргалай түлөө ами бэеэ үгэһэн үбгэ эсэгэнэрэйнгээ, аба, аханарайнгаа мүнхэ дурасхаалые хододоо арюунаар хадагалжа ябаха зэргэтэйбди.

Соведүүдэй засагай түлөө тэмсэлдэ баатарай үхэлөөр унаһан нүхэдэй нэрэ алдарые мүнхэлэн, аха дүүгэй хүүрнүүд дээрэ хүшөө нангинууд табигданхай, хубисхалай элитэ ажал ябуулагшадай нэрээр олон һургуули, соёл культурын эмхи зургаанууд, больницанууд, город, тосхонуудай үйлсэнүүд нэрлэгдэнхэй, революци тушаа хабаатай гэр, байшангуудта дурасхаалай бэшэг тэмдэгүүд хадагданхай. Граждан дайнай фронтнууд байһан Сэлэнгын Адаг, Тарбагатай, Петровск-Забайкальск, Үдэ-Элхи, Зэдэ, Дээдэ-Сүхэ, Баргажан болон бусад нютагуудта дурасхаалта нангин газарнууд олон. Буряад оронoймнай дэбисхэр дээрэ хубисхалай түүхэтэй, дайн байлдаанай үеын алдар солодо хабаатай 300 гаран хүшөө бүтээлнүүд тоологдоно.

Тэрэ дурасхаалта газарнуудые хододоо нангин сэбэрээр, арюун зохидоор байлгаха тухай нэн түрүүндэ комсомолшууд, һурагшад, эхэнэрнүүдэй соведүүд, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, бүхы ниитэ зон саг үргэлжэ анхаралаа хандуулха ёһотой. Хүшөө болон бусад дурасхаалай тэмдэг һүлдэнүүдэй сэсэг набша, сэсэрлиг ногоогоор хододоо шэмэгдэнхэй, тэндэ ошоһон зоной хэһэн зүлгэ харгые шэнэхэн байлгаха гээш… бүхэнэй нангин уялга. С… тэ, совет байдалай түлөө… сэлэй дурасхаалта газа… даар, партизануудай я… дайшалхы замуудаар ая… га хэхэ, хүшөөнүүдэй д… митинг үнгэргэхэ, револ… нернүүдэй домог хөөрө… наха гэхэ мэтэшэлэн н… хүдэлмэри эмхидхэдэг б… бүришье һайн һэн ха. Т… бэл Буряад оронoйнгоо а… та түүхэ улам һайнаар … жэ абаха, гүнзэгыгөөр … жэлхэ хэрэгтэ туһата… дороһоо ураһан залуу … ниие хүмүүжүүлхэ хүд… ридэ ехэхэн нүлөөтэйшье… ха һэн.

И. Ченкир…
1920 онһоо КПСС гэшүүн, тусхай пенси…

ФУТБОЛ. НАЙМАН ОЧКОТОЙ БОЛОО

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр футболдо дуратайшуулнай «Б» классай мастернуудай ээлжээтэ уулзалга харахаар стадиондоо олооро суглараа. Манайда айлшаар ерэһэн Владивосток городой «Луч» командынхид 12 уулзалгаһаа 13 очкотой болонхой түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлжэ ябана.

...Нааданшье эхилжэ, хоёр талаһаа шанга шанга добтолгонууд захалшаба даа. Бүмбэгэеэ буляажа абаһан айлшадай добтологшод гэнтэ урагшаа сүмэрэн ороходоо сэхэ ворота хүрэжэ ерэбэ. Бүмбэгэшье сохигдожо, айлшадай добтологшо Зубовский тэрэнээ толгойгоороо сохижо, тоо нээбэ. Харюугай бүмбэгэ бэлэглэхээр хэдэн удаа добтолһон Улаан-Үдын футболистнууд айлшадайнгаа хамгаалгые дабажа ядана. Нэгэ тиимэ шанга добтолго боложо, бүмбэгэ абаһан Кадочников тэрэнэй сэхэ ворота руу эршэтэйхэнээр сохижорхибо. Бүмбэгын урдаһаа харайжа ерэһэн айлшадай хамгаалагша тэрэнээ сээжээрээ тодоходонь, шангаар сохигдоһон бүмбэгэ талмайн баруун захa руу һүрэшэбэ. Дээхэнүүр хиидэжэ ябаһан энэ бүмбэгые манай добтологшо Белых баһал тэрэнээ сээжээрээ залан, сэхэ ворота руу оруулжархёо. Тиигэжэ нааданай тоо 1:1 боложо, футболистнууд амаралтада гарана... Нааданай хоёрдохи хахадта ээлжээ ээлжээгээр добтолсоһон эдэнэрнай дахин тоо нээнгүй наадаяа дүүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нааданай үе харуулагдана.



КОМСОМОЛЬСК-НА-АМУР… КОМАНДА ЭРХИМЛЭЖЭ…

Манай Зүүн Сибириин стад… дээрэ футболоор наададаг «Б» … сай мастернуудай дунда … уулзалгануд боложо байнхай. Благовещенскын «Амур» ко… Шэтын футболистнуудые 3:1 … тойгоор, «Химик» Новосибир… «Сибсельмаш» командые 2:1, … наулай «Темп» томскынхидые … тоотойгоор шүүһэн байна. … скын «Старт» Хабаровскын, … ноярскын «Локомотив» Омскын… тын», Прокопьевскын «Ша… Эрхүүгэй «Ангара» команд… тэнсэһэн байна.

Хэдэн уулзалгын удаа Ко… мольск-на-Амуре команда 18 … той түрүүлжэ ябана. Эдэнэй уда… очкотой Омскын, 14 очко а… Барнаулай, 13—13 очкотой … һон Красноярскын, Владивост… Кемеровэй командануд гаранха…

В. Моргунов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Элдэб оронуудһаа абтаһан тобшо мэдээсэл

✦ Дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэр-космонавт В. Терешкова Италиин Дженероза (Сицили) городой хүндэтэй эрхэтэнээр һунгагдаба. Тус городой муниципальна соведтэ иимэ шиидхэбэри абтаба. Тиигээд СССР-һээ Италида байдаг посольстводо энээн тухайнь мэдээсэгдээ.

✦ Дагомейн ниислэл Порто-Ново гэдэгһээ мэдээсэһэнэй ёһоор, Советскэ Союз Дагомейн республика хоёрой хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаа. Хоёр талада ашатай туһатай байха тушаа ехэ анхарал энэ хэлсээндэ табигдаһан байна.

✦ Миранда штадай ниислэл Лос-Текес городто оршодог түрмэдэ Венесуэлын партизанууд добтолоо. «Правительствын ажал ябуулагада харша» гэм хэһэн гээд хаагдаһан 5 эхэнэрые тэдэнэр сүлөөлөө. Добтолгын үедэ 4 харуулшан алуулба. Партизанууд тэрьелжэ ошоо.

✦ Кениин ниислэл Найроби городто Кениин правительственна делегаци Англиин правительствын түлөөлэгшэд хоёрой хоорондо хэлсээн эхилбэ. Кениин делегациие премьер-министр Джомо Кениата толгойлно. Хэлсээнүүдэй эсэстэ Кениин конституциин проект зохёогдохо. Энэ оной сентябрьда Лондондо конференци зарлагдажа, конституцинь баталагдаха, декабриин 12-то энэ орондо бэеэ даанхай байдал олгохо тухай асуудалнууд шиидхэгдэхэ юм.

✦ НАТО-гой сэрэгэй техническэ организациин зүблөөн Афинада эхилээ. Эндэ НАТО-до хабаададаг оронуудай эрдэмтэд НАТО-гой командованиин түлөөлэгшэд хабаадана. Баллистическэ ракетэнүүдые зохёон бүтээхэ, хэхэ, хэрэглэхэ асуудалнууд зүбшэгдэхэ юм.

✦ Аргентинын хүн зоной ажаһуудалдахи гаргаша июнь һарын туршада 7 процентээр дээшэлээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 22,6 процентээр ехэ болоһон байна. Һүүлэй 3 жэлэй туршадахи үеые абажа харабал, энэнь ажаһуудалай гаргашын эгээ ехээр дээшэлһэн саг болоно.

✦ Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэ… хи секретарь Н. С. Хруще… КПСС-эй ЦК-гай июн… Пленумдэ хэлэһэн үгые Ф… цида брошюра болгожо, о… хэһэгээр хэблэн гаргаба.

✦ Венесуэлын политиче… полициин тагнуулшад Ве… суэлын Коммунис парт… ЦК-гай гэшүүн, сенатор П… пейо Маркес гэгшын байр… добтолоо. Иигэжэ сенато… хуули бусаар добтолхогүй … һэн гуримые тэдэнэр бу… лигээр эбдэһэн байна бш… Зүбшөөлгүйгөөр гэртэнь о… жо, Маркесэй өөрэйнь са… һа дансануудые абаһан, т… дэ байһан хэды хүнүү… гогтооһон байна.

✦ Польшодо хоёр недели… туршада урдань үзэгдөө… халуун боложо байна. Тэн… хи зарим городуудта үдэр… 50 гаран градус болобо. В… лэ мүрэн шэргэжэ, дунда… түхэреэн элһэн талмайну… бии болошоо. Иимэ халуун… уһан угаа түргөөр шэрг… бага боложо байнхай. З… гол дээгүүр пароход ябана…

✦ Гүрэнэй хэрэгээр США о… байһан Австралиин премьер-… нистр Роберт Мензис гэгшэтэй п… зидент Кеннеди Сагаан байша… уулзаба. Азиин зүүн урда зүг… асуудалнууд тухай президент… хэлсээнүүдые хээбди гэжэ Мен… корреспондентнүүдтэ мэдүүбэ.

✦ Иранай гэгээрэлэй министерствын эмхидхэһэн уран һайхан… үнэн ушар харуулһан, үргэн о… зоной хараха научна фильмнүү… фестиваль Тегеранда дүүрэбэ. «Пе… гогическая поэма» гэдэг совет фи… фестивальда ехэ амжалтатай… харуулагдаа.

✦ Ехэ аадар бороогой һүүл… Никарагуадахи Принсаполка … үерлэн халижа, ойро шадархи һ… рин газарнууд уһанда абтаба. М… га гаран бүлэнэр гэр байрагүй … лоо. Мүн зөөри зөөшын талаар … ритой хохидол тохёолдуулагдаба.

(ТАСС).

Эшэгүүритэй шиидхэбэри

БЕРЛИН, июлиин 12. (ТАСС). АДН агентствын корреспондентын Боннһоо мэдээсэһээр, һаяхан болоһон заседанидаа ФРГ-гэй правительство эшэгүүритэй шиидхэбэри гаргаба. Канцлер Аденауэр тэндэнь түрүүлэгшээр һуугаа. Нацизмын үедэ хинан мүрдэгдэжэ байһан хүнүүдые энэ оной хабар сүүдлэжэ эхилһэн, тиигээд дэлхэйн олониитын буруушаалтаар болюулһан байгаа. Энэ сүүдынь Баруун Берлиндэ эхилһэн юм. Глобке гэгшын түрүүлэгшээр һууһан Бонной статс-секретарьнуудай заседанида иимэ шиидхэбэри абтаһан. Тиигээд энээн тухай Бонноко правительствада дуулгагдаһан байгаа. Тэрэ болюулагдаһан сүүдые ямаршье бэрхэшээлнүүдэй урда зогсонгүйгөөр үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ Глобке мэдүүлээ ха. Зүгөөр энэ сүүдые Баруун Берлиндэ бэшэ, харин Карлсруэдэ гү, али Франкфуртена-Майне гэдэгтэ үргэлжэлүүлээ һаа зохисотой гээд тэрэ дурадхаһан байна. Юуб гэхэдэ Глобке гэгшын хэрэгээр Берлиндэ мүнөө сүүд боложо байна бшуу. Эндэ Глобке гэгшын нацизмын үедэ хэһэн гэмтэ ябадалнууд тодорхойлон харагдана. Фашистнуудта эсэргүү организациин гэшүүдые хинан мүрдэхыень дурадхажа байһан нацист Глобке гэмээ мэдэрээгүй болоно бшуу.

Капиталай оронуудта ангиин тэмсэл улам шангадана

США

Хүнүүдые ажалда абахадаа үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүүсэһэн шэнэ жагсаал США-гай хэды городуудта болоо. Джорджи штадай Саванна городто иимэ гурбан жагсаал үнгэргэгдөө һэн. Вирджини штадай Данвиллдэ текстильнэ фабрикын хажууда пикет табигдаһан байгаа. Олон негрнүүдые ажалда абадаг болоогты гэһэн эрилтэ жагсаалда хабаадагшад табиба. Ажалда абахадаа үндэһэ яһанай илгаа гаргаха ябадалые буруушааһан жагсаал «Сентрал Иллинойс» электрокампаниин конторын (Пеори город) хажууда хоёр үдэр үргэлжэлбэ. Жагсаалда хабаадаһан 40 негр, сагаан арһатад түрмэдэ хаагдаба.

«Пан-Америкэн Эйруэйз» компаниин 2 мянган авиамеханигуудай забастовко (Флоридо штат) Майани городто соносхогдоо.

ИТАЛИ

«Стандард Ойл» бүлэгэй нефть шанаржуулдаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд 48 часай забастовко эхилээ. Материальна байдалыемнай һайжаруулхаар ажалай хамтын шэнэ хэлсээ баталая гээд тэдэнэр эрилтэ табяа.

«Феррьера» фабрикын хүдэлмэришэд ажалдаа бү гарая гэжэ хэлсэһэн байгаа ха. Пиза провинциин 30 мянган ажалшад эдэ хүдэлмэришэдтэй һаналаа нэгэдэнэбди гэжэ мэдүүлээд, мүн лэ забастовко соносхоһон байха юм.

ЯПОН

Окинавын ажаһуугшадай хамтаараа тэмсэхэ соведэй түлөөлэгшэд Рюкю гэдэг аралнуудай хуули ёһо гаргадаг суглаанай байрын хажууда һуумал забастовко хэбэ. Алба татабари бага болгохо, хаа хаанагүй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, һүүлэй 70 жэлэй туршада түрүүшынхиеэ ехэ хойшолонтойгоор болоһон ган гасуурһаа хохидоһон таряашадта туһаламжа хүргэгты гэжэ забастовкодо хабаадагшад эрилтэ табина. Гүрэнэй эмхи зургаануудай алба хаагшадай профсоюзуудай түлөөлэгшэд эдээнтэй һаналаа нэгэдэбэ.

Окинавын университедүүдэй хүдэлмэришэдэй профсоюз болзоргүй забастовко соносхоо. Эрдэм һургуули үгэхэ зургаануудай хүдэлмэриие демократизацилха, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ эдэнэр табиһан байна.

ПЕРУ

Лимдэхи больницануудай, врачнуудай забастовко үргэлжэлһөөр. Больницануудай хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэлэй гаргаһан заабариин ёһоор, госпитальдо байһан хүнүүдые аргалжа байһан врачнууд лэ ажаллана.

Нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй, элүүрые сахиха министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо үнгэргэгдэһэн хэлсээнүүд ямаршье үрэ дүн үгэбэгүй. Энэ оной март һараһаа хойшо врачнууд салин хүлһэеэ абаагүй юм. Энэ салин хүлһыемнай үгэгты гэһэн эрилтэ тэдэнэр табина.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00474. Зак. № 950.